

De usu cantharidum interno : dissertatio medica inauguralis ... pro gradu doctoratus summisque medicina honoribus ... d. XIX. Martii a. MDCCLXXXI / eruditorum examini submittet auctor Io. Conradus Stockar, a Neuforn ...

Contributors

Stokar von Neuforn Johann Konrad, 1757-1794.
Royal College of Physicians of Edinburgh

Publication/Creation

Goettingae : Litteris Ioann. Christ. Dieterich, Acad. Typogr, [1781]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/brh9djad>

Provider

Royal College of Physicians Edinburgh

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by the Royal College of Physicians of Edinburgh. The original may be consulted at the Royal College of Physicians of Edinburgh. where the originals may be consulted.

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Ex Libris Bibliotheca

DE
VSV CANTHARIDVM
INTERNO.

Medicor. DISSERTATIO *Edinburg.*
MEDICA INAUGVRALIS

QVAM *P. L.*
AVCTORITATE
GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRO

GRADV DOCTORATVS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS
ET
PRIVILEGIIS RITE AC LEGITIME CONSEQVENDIS

D. XIX. MARTII A. MDCCLXXXI.

ERVEDITORVM EXAMINI SVBMITTET

AVCTOR
IO. CONRADVS STOCKAR, A NEVFORN
SCAPHVSA HELVETIVS.

GOETTINGAE,

Litteris IOANN. CHRIST. DIETERICH.
ACAD. TYPOGR.

Validiorum remediorum communis ut plurimum fortuna fuit, ut insigniorum neque indifferentium, quas in corpore suscitant, mutationum vi male exhibita, funestos pepererint effectus, ex quibus tamen non modo aliquam prudens Philosophus remediorum illorum deprompserit accusationem, quin eo maxime titulo laudanda et vera esse remedia censuerit.

Dom. BROGIANI Tr. de veneno animantium. p. 67.

VIRIS GENEROSISSIMIS
GEORGIO STOCKAR
A NEVFORN

PATRICIO SCAPHVSENSI

PATRVO PATRONOQVE OPTIMO AC BENEFICENTISSIMO

NEC NON

IO. GEORGIO STOCKAR
A NEVFORN

MEDICO SCAPHVSENSI MERVDITISSIMO

FELICISSIMOQVE
AGNATO HVMANISSIMO, ET AMANTISSIMO

ITEMQVE

I O. H E N R I C O R A H N

MEDICO TIGVRINO DOCTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO

PRAECEPTORI ET FAVORI MEO PLVRIMVM
COLENDO

OB INSIGNIA SVA CVIVSQVE IN ME MERITA

TENTAMEN HOCCE MEDICVM

GRATI ANIMI DOCUMENTVM,

D. D. D.

AVCTOR.

PROOEMIUM.

Magna de cantharidum vsu et interno et externo inter medicos cum veteres tum recentiores est dissensio. A tempore quidem HIERONYMI MERCVRIALIS, ALEXANDRI MASSARIAE et HERCVLIS SAXONIAE vesicatoria magis increbuerunt, ad variosque morbos sanandos fuerunt adhibita. Omnis de vsu externo controuersia, cum ex priuatis inter auctores odiis, tum maxime inde enata est, quod ex sua quisque hypothesi potius, quam ex certis experimentis effectus vesicantium explicarent. Vnde nihil aliud oriri poterat, quam a recta via aberratio. Neque minus falsi sunt, qui in omnibus sine discrimine morbis, quam qui in nullis vesicantia adhibere uoluerunt. Sed nostra aetate *Doctissimi Medici* BAGLIVVS, HVXHAM, WERLHOF, PRINGLE, TRALLES, FORSTEN, AEPLI, alii utrorumque litem composuerunt. Nam practiis non minus, quam theoreticis, physiologicis maxime principiis nixi, nobis indicauerunt, quibusnam in morbis ac quonam morborum in stadio vesicatoria recte adhiberentur. Verum alia plane ratio est vsus cantharidum interni. Pauci eum admittunt; timent plurimi. Quam timiditatem etiam optimis medicis nostris sollemnem saepe mirari soleo, cum hodie nec vis

A

medi-

medicamenti venenosa id ex selectiori medicaminum apparatu prorsus excludi sinat, nec vero salutare cantharidum interius adhibitarum effectus multorum auctorum testimoniis corroborati, negari possint. Licebit horum hanc in rem experimenta exponere et quae de usu cantharidum interno tradiderunt, colligere. Neque enim ipse quidquam novi hoc in genere observare potui. Sane periculosum est huiusmodi experimentum et valde subactum iudicium requirit. Vnde morbum, huiusque symptomata et causas, aegroti item constitutionem ac temperamentum plane cognoscere debet, qui medicamentum drasticum, venenum, quod cum non prodest, fere semper nocet, adhibere ei voluerit. Fortasse aliquis, me multo peritior, cui et frequentior cantharides adhibendi occasio, hac opella nostra ad plura huius generis pericula facienda, eaque cum orbe litterario communicanda, incitabitur.

CAN-

CANTHARIDUM ANALYSIS CHEMICA.

§. I.

Chemia cum vires remediorum ex partibus illorum constituentibus explicat, saepius fallax est, utpote nisi generaliora tantum doceat. Medicamenta ex partibus gummosis, resinosis, terreis, itemque ex salibus quibusdam componi, inde discimus nos quidem, raro autem peculiarem illorum compositionis modum, nec cur v. g. aliud resinae genus aliter, atque aliud, corpus nostrum afficiat. Pauca tamen de cantharidum analysi chemica dicere non ab re esse puto. Multi auctores, qui de his animalculis scripsere, eorumque tam exterius, quam interius adhibitorum, effectus explanare tentarunt, opinionem suam per experimenta chemica, iisdem instituta, probare sunt conati. Quid quo iure hoc fecerint, infra videbimus.

§. II.

Natura cantharidum partim ignis, partim variorum menstruorum ope chemice peruestigata fuit. Si vehementior fuerit ignis, varia inde producta accipimus. Omnes quidem auctores sal alcalinum ex iis elicerunt; sed quidam et acidi quiddam in iis latere; ex suis experimentis statuerunt. TOVRNEFORTIVS sane a) cantharides recentes examinans, statim a processus initio ex duabus earum libris cum dimidia praeter liquorem alcalinum, sal volatile et oleum, vnam quoque spiri-

A 2

tus

a) *Traité de la matiere medicale. T. I. Lib. I. p. 265.*

tus acidi libram extraxit. Sed *Cl. FORSTEN* *b)* recte eum reprehendit, originem acidi huius cantharidum recentium liquoris inde potissimum repetens, quod alimento vegetabili acescente adhuc sint repletae. Usus etiam forte est *TOURNEFORTIVS* cantharidibus illis continuo post, quam aceti vapore essent enecatae, coque modo ex ipsis, quae aquosis partibus adhuc turgerent, leni igni adhibito liquorem acidum obtinuit, qui accuratius peruestigatus, fortasse dilutioris aceti proprietates monstrasset. *Cl. BROGNIART* *c)* satis late quidem de analysi vermium terrestrium et formicarum exponit, sed cantharides non attingit, nisi, quod eas eadem fere, quae formicas, producta, magnam acidi quantitatem, praebere ait. Cum haec aliorum experimentis, de quibus quidem mihi constat, valde repugnare videantur: operae pretium fuerit, quae destillatione cantharidum sicca obtinentur, producta paullo accuratius examinare. Liquorem statim ab initio e cantharidibus transeuntem variorum reagentium ope tentanti mihi, ille nihil prorsus acidae naturae demonstrabat. Fortasse *Cl. BROGNIART*, aut sicut *TOURNEFORTIVS* adhibuit cantharides recentes, aceti vapore vixdum enecatas, aut potius ex comparatione cum aliorum insectorum productis acidi aliquid ipsis inesse coniecit; certe brevius analysin cantharidum chemicam pertractavit, quam ut ex dictis ipsis earum naturam satis intelligere possemus.

§. III.

Alii principium tantum alcalinum in cantharidibus observarunt: quod quidem omnium primus, quantum inuenire potui, fecit *OLAVS BORRICHIVS*. *d)* Hic ignis ope ex Vncia earum vna obtinuit olei crassi et foetidi Drachm. vnam, cum minima aquae flavae portiuncula, falisque volatilis vrinosi circiter Drachm. dimidiam. Nihil acidi villo deprehendit indicio, sal autem vehementer cum acidis efferbuit. Plerique dein auctores, qui igne in nostra insecta inquisuerunt, eadem inde pro-

b) *Diff. med. Cantharidum historiam naturalem, chemicam et medicam exhibens. Lugd. Batau. 1775. p. 27.*

c) *Tableau analytique des combinaisons et des decompositions de differentes substances. Paris 1778. p. 446.*

d) *THOM. BARTHOLINI Acta Hafniensia Vol. IV. p. 185.*

producta acceperunt; sed varia proportione, quae tamen ad rem nostram nihil facit, cum a rebus tantum externis, veluti ignis vehementia, amplitudine vasorum, maiori vel minori cantharidum siccitate ac copia pendeat. Superuacaneum duco, omnia a PITCARNIO, e) COKBVRNIO, f) VERATTO g) PROBSTIO h) aliisque i) facta in cantharidibus pericula enarrare. Nam plane cum Cl. FORSTENII k) experimentis congruunt, quae tanquam exactissima et naturam cantharidum, quatenus eam per chemiam illustrare licet, luculenter commostrandia, omnium hic loco breuiter exponam. Is ad processum suum Vnc. XII. cantharidum integrarum, quales apud pharmacopolas reperiuntur adhibens, in opere ipso saepius excipulum mutauit. Scopus enim erat, omnia producta, quantum fieri posset, separata habere. In initio infimum caloris gradum adhibuit, sed hunc sensum ad summum adauxit. Producta omnia haec fuerunt: Liquoris albescentis alcalini Vnc. III. Dr. VI. Gr. X. Salis volatilii alcalini Vnc. I. Dr. VII. Olei rubelli fluidioris Dr. VI. cum dim. Olei profunde rubri, rufi, spississimi Vnc. I. scrup. II. cum dim. Caput mortuum in fundo retortae relictum pondere erat Vnc. III. et Drachm. VII. Eundem Cl. FORSTENII processum repetii ipse, sed nihil obseruaui, quod dignum videretur adferre, quia eadem inde producta, quamquam varia proportione habui. Cum sub finem operis, dissoluto apparatu, candelam orificio admouissem, per totam retortam excipulumque pulcherrima flamma caerulea se diffundebat, cuius incensionis causam aëri particulis cantharidum oleosis et volatilibus repleto attribuo.

A 3

IV.

- e) Opera omnia. Hagae comitum 1722. 4. Tom. II. p. 142.
 f) Transact. abr. T. III. p. 267.
 g) Comment. BONONIENSES T. II. P. I. p. 175. T. II. P. altera p. 115.
 h) I. FRANC. IGNATII PROBSTII Diss. de sale volatili cantharidum. Argentor., 1759. §. III. recusa in WITTWERI Delectu Diss. medicar. argentoratens. Norimb. 1777. p. 91.
 i) WHITAKER Diss. de cantharidibus, praeside RAV L. B. 1718. §. IV. NEVMANN Praelect. chemicae Edit. ZIMMERMANNI Berlin 1740. p. 1225.
 k) FORSTEN Diss. citata p. 23. Proc. VII.

§. IV.

Nuperrime etiam *Cl. THOVVENEL* ¹⁾ corpora animalium, quae medicinae inferuiunt, chemice est perscrutatus. Is, facta analysi chemica formicarum, quibus reperiēbat: acidum volatile acre, oleum volatile, oleum pingue et substantiam extractiuam, quorum illud expressione, hanc coctione obtinuit; ex cantharidibus, praeter materiam residuam, quae dimidiam earum partem constituebat I^o substantiam extractiuam luteo-viridem, superiori illi ex formicis erutae similem, II° Oleum flauum et fatuum, III° materiem oleosam, concretam et viridem accepit, quae maximam cum cera affinitatem haberet, easdemque etiam partes constituentes demonstraret. Et secundum *Cl. THOVVENEL* vis cantharidum princeps maxime inest in hac ipsa materie. Mixtio partium aequalium spiritus vini et aquae eam penitus soluit. Miror *Virum Cl.* nullam spiritus et salis alcalini mentionem facere. Oleo tantum, quasi parte cantharidum efficaci occupatus fuisse videtur. Sane si vnquam destillatione cantharidum sicca, pars earum efficax obtineri potest, in oleo, quod inde separatur, reperiri eam oportet. Sal enim volatile cantharidum, ab oleo adhaerente depuratum, ad salia alcalina vrinosa pertinet et omnes horum salium edit effectus. Ex liquore alcalino, qui destillatione sicca cantharidum, statim ab initio, in excipulum transibat, cum spiritu salis communis saturato, Sal ammoniacum accepi. Vt certior fierem, an in oleo rufo, spisso et perquam foetido, quod igne e cantharidibus extraxeram, vis efficax lateret, sequens experimentum institui. Quantitatem quandam huius olei primum aqua destillata ab omni adhaerente sale liberaui, deinde ei superaffudi, aequales partes spiritus vini gallici et aquae fontanae. Quamquam satis diu hanc mixturam leni digestioni submiseram, nunquam tamen, vt *Cl. THOVVENEL*, oleum soluere potui. Obtinui equidem tincturam summa amaritiae premitam, sed haec in lingua nullum acritudinis sensum excitabat. Eandem cum lenis ignis auxilio spissauissem et extractum cuti admouissem, nec pruritus, nec dolorem hinc percepi et ablato post XII. horas extracto, nec ruboris, nec vesiculae indicia notauī. Ex verbis quidem *Cl. THOVVENEL* non satis apparet, quomodo

1) Histoire et Memoires de la Societē royale de Medecine, pour l'Annēe 1776. Paris 1779. p. 333.

modo efficax oleum suum concretum e cantharidibus elicuerit. Sed *Cl. FORSTENII*, *PROBSTII* atque etiam mea experimenta luculenter satis ostendunt, omnia producta, quae cantharides destillatione sicca exhibent, propria his vi rodenti et vesicante carere, partesque cantharidum efficaces ignis vehementia ita destrui, aut in operatione auolare, ut iure concludere liceat, eiusmodi chemica tentamina, ad naturam horum insectorum illustrandam, aut partes earum efficaces demonstrandas, parum facere.

§. V.

Disquisitio cantharidum chemica, quae leniori igne instituitur, simulque varia menstrua adhibet, magis quidem partem horum animalculorum efficacem oculis subiicit, nondum tamen sufficere potest, quod natura earum et in corpus humanum agendi modus inde satis intelligi nequit. Aqua et spiritus vini rectificatissimus, digestionem per aliquod tempus continuata, partes cantharidum gummosas et resinosas extrahunt; plusque extrahit aqua, quam *S. V. R.* — *IOSEPHVS VERATTVS m)* Vnciam cantharidum vnam cum magna aquae quantitate infundebat. Infusione euaporatione inspissata, extractum remanebat pondere Drachm. V. et dim. — Idem Vnciae pulueris cantharidum tantum vini spiritus superaffundebat, quantum necessarium esse duxerat ad tincturam omnem obtinendam: atque igne lento extractum pondere Vnc. dim. obtinebat, *CASPER NEVMANN n)* extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$; spirituosi ultra $\frac{1}{3}$; *Cl. IAEGER* autem *o)* extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{8}$ obtinuit. Et *Cl. FORSTEN* ex aequali cantharidum pondere non tantum extracti, ope alcoholis, accepit, quam per aquam, ubi Vnc. VI. residuum pondere erat Vnc. III. Dr. IV., cum in experimento ope alcoholis instituto ex Vnc. VI. remanerent Vnc. IV. Dr. V.; differentia itaque erat IX Drachm. *p)* Omnes fere auctores in hoc conueniunt, acredinem causticam et virtutem

m) Comment. BONON. T. II. P. II. p. 112. 114.

n) Praelect. chem. Edit. ZIMMERM. p. 1224.

o) KAISER Diss. de cantharidibus earumque actione et usu Tubing. 1769. praeside CHR. FR. IAEGER. §. VII.

p) Diss. cit. p. 19.

tem cantharidum vnice propemodum in ea parte quaerendam esse, quam spiritus vini extrahit. Extractum spirituosum vesicas excitare, aquosum autem nunquam, VERATTI, ALEXANDER, NEVMANN, CAR-
THEVSE *q)* obseruarunt. *Cl. IAEGER* et aquosum et spirituosum
efficax inuenibat: *Parau*, inquit, *et ope S. V. R. et ope aquae, es-*
sentias easque filtratas ad extracti consistentiam inspissauit. Haec extracta ad
linguam admota, caustica gaudebant acrimonia et loco vesicatorii adhibita
vesicas excitarunt. r) *Multum tamen, idem inquit alio loco, s) mordaci*
ardore aquosum superabatur extracto spirituofo, quod idem quoque brachio
impositum citius maiorem quam aquosum vesicam excitauit. Experimenta *Cl.*
FORSTENII t) quae in suo ipsius corpore instituebat, eum docuerunt, nec
gummosam, nec resinofam cantharidum partem vi vesicante gaudere, nec
tamen superesse in cantharidum puluere excocto. Certe non melius haec
auctorum controuersia tolli potest, quam repetita obseruatione. Institui ergo
et ipse idem experimentum, et Vnciam cantharidum vniam, cum aquae
Vnciis VIII. in balneo arenae ei ignis gradui submissi, vt mixtura per
sex horas leniter ebulliret, filtrataque tinctura atque spissata Drachm. II.
et Scrup. II. extracti aquosi obtinui. Ex eadem cantharidum quantitate,
ope S. V. R. eodem caloris gradu adhibito, Dr. I. et Scrup. II. extracti
spirituosi accepi. Nullam extractum aquosum excitauit vesicam, nec
magis ruborem. Extractum autem spirituosum cuticulam satis cito in
vesiculam extulit. Eam itaque cantharidum partem, quae spiritu vini
extrahitur, inprimis vim earum efficacem continere satis apparet, quod
nec experimentis *Cl. FORSTEN* valde repugnat. Ille enim cani tinctu-
ram cantharidum spirituosam propinauit et praua symptomata inde
exorta animaduertit. Immo Drachma vna huius tincturae animal illud
fere enecauit, cum tamen grana extracti aquosi viginti, ei nullum
symptomata morbosum inferrent, *u)*

QVO-

q) Fundamenta Mat. Med. Sect. X, Cap. XIII. §. II.

r) KAISER Diss. cit. §. V.

s) loco cit. §. VII.

t) Diss. cit. p. 37.

u) loc. cit. p. 50.

QVONAM PRINCIPIO CANTHARIDES AGANT.

§. VI.

Pauci actionem cantharidum ex mechanicis principiis explicarunt. OLAVS BORRICHIVS x) cum nec in oleo, nec in sale volatili cantharidum vim efficacem inueniret, et microscopium illi corpusculum mille spinis inhorrescens monstraret, similitudine eius cum vrticae foliis inductus fuit, vt totam cantharidum vim spiculis earum attribueret, quae non solum cuticulam in vesicam attollere, sed etiam massam humorum ingredi et sic cum sero sanguinis ad renes et vesicam delata illas partes afficere valerent. Attamen quasi mechanicae cantharidum actioni non satis fidens, existimabat vim cuspedum sale earundem volatili incrementum atque auctiorem reddi. Omnes cantharidum effectus explicat FRICCIUS y) ex particulis illarum aculeatis et pungentibus, a quibus summa partium internarum, vt ventriculi, intestinorum, vesicae erosio oriatur. Huic opinioni etiam addictus est LISTER. z) Atque eidem fauere videtur Cl. CLOSSIVS. a) *Actio cantharidum, inquit, neutiquam est physica, sed mere mechanica, Epidermidi impositae, spiculis, quibus armantur tenuissimis et subtilissimis mucum, vasculorum capillarium apicibus circumfusum, dissoluunt atque attenuant, remotoque hac ratione naturali illarum operculo, ductus inhalantes paullo liberius subeunt et per hos ad ipsum sanguinem deferuntur, in quem eodem pacto quo in mucum illum agunt, naturalem particularum cohaesionem imminuendo, eas ab se inuicem disiungendo et in minores moleculas diuidendo. Actio igitur vesicatoriorum, in partes fluidas in hoc consistit, vt maiorem ipsis fluiditatem concilient.* Quibusnam argumentis haec Viri Cl. theoria nitatur et quomodo ille sibi omnem cantharidum vim, ex mera mechanica earum actione

x) TH. BARTHOLINI Acta Hafniensia Volum. IV. p. 186.

y) Paradoxa de venenis. Aug. Vindel. 1710. 8. p. 161.

z) In notis ad I. GOEDARTIVM de insectis. Num. 43.

a) Noua variolis medendi methodus Traj. ad Rhen. 1766. 12. p. 26.

actione explicare possit, non satis intelligo. Verum quidem est emplastrum vesicatoria, quae in pharmacopoliis prostant, plerumque esse nimis infirma, vel plane inertia, et recte praecipit Vir Cl. emplastrum emolliens super alutam extensum, cantharidibusque selectioribus liberalius conspersum cuti admoendum esse. Sed emplastra officinarum vesicatoria non ideo subinde reperiuntur inertia, quod spicula cantharidum nimis obuoluantur, nec libere satis in cuticulam agere possint, sed potius propterea, quia cantharidum pars efficax, quae in parte in primis resinosa latet, partibus oleosis et emollientibus emplastrorum inuoluitur sicque iners redditur, ob antidotum summum, quod partes eae praestant. — Non sufficit cantharidum actionis explicatio mechanica et ne verisimilis quidem est. Extractum cantharidum spirituosum summam vim vesicantem habet et in puluere residuo, ubi aculei adhuc conspici possunt, nulla amplius vis exulcerans obseruatur. Multa etiam exstant insecta, quorum corpora non minus, quam cantharidum aculeis repleta sunt. Nec tamen vlla illis inest vis vesicas excitandi. Succus quoque Euphorbiae, Ranunculi aliarumque plantarum pariter vesicatorius est. Nec tamen cuspides, spinasue in illis animadvertas.

§. VII.

Plerique auctores salis cantharidum volatili fauent et huic in primis vim efficacem adscribunt, omnemque fere actionem in corpus humanum vnice ex ea virtute deriuant, quam salibus volatilibus alcalinis tribuunt. Cantharidum effectus aliquo modo cum effectibus salis alcalini volatilis conuenire, negari nequit. Vtrumque medicamentum stimulat, circulationem humorum auget, excretionem serosas accelerat, et, si peruerse adhibeatur, praesertim cum humores iam nimio calore et motu ad putredinem dispositi sunt, stimulatione illa, quae causam putredinis auget, omnino dissolutionem sanguinis promouere potest. Sed alios praeterea effectus edunt cantharides, qui ex principio alcalino volatili explicari nequeunt. Vndenam earum vis vasa cutanea stimulandi, excidendi, humores serosas sub cuticulam alliciendi, et sic vesiculas excitandi? Vndenam earum actio specifica in viscera, excretioni vrinæ inferuentia? Optime hanc difficultatem auctores senserunt et propriam quan-

quandam huic sali cantharidum volatili indolem, ex qua omnis illarum virtus pendeat, attribuerunt. Ob sal volatile oleosum erodens et stimulan-
 s, et ob sulphur volatile cantharides urinam potentissime pellere-
 sententia est WEDELII. *b)* Insectorum nostrorum vires a sale volatili
 acerrimo, sulphuris penetrantioris atque impurioris copia adiuto, deriuat
 STENZELIUS. *c)* Itaque huic vni principio sulphureo aut alii cuicun-
 que, quod simul cum sale volatili effectus cantharidum exferit, vim,
 vesicas excitandi et in vias urinae agendi specificam adscribendam esse
 omnia nos docent. Nondum salis volatilis alcalini in cantharidibus
 existentia experimentis euidenter demonstrata fuit. Omnes fere scripto-
 res chemici in eo conveniunt, ut hoc sal non obtineri posse statuunt,
 nisi igni vehementiori. Quae a *Cl. VERATTO d)* a *Cl. IAEGERO e)*
 et a me hoc consilio instituta fuerunt experimenta, nullam unquam effe-
 vescentiam demonstrabant, si acida cantharidibus sub variis circum-
 stantiis erant affusa. Cum nitri quidem acido commistae cantharides
 magnum strepitum excitant, sed certe non ob sal alcalinum; verum ob
 partes inflammabiles, quae facillime se cum spiritu nitri coniungunt.
 Ea effervescentia peracta, cantharidum structura prorsus destruitur et
 ipsae in magma glutinosum resoluuntur. Eaedem oleum vitrioli tingunt
 colore nigro sine vlla effervescentia. Videtur itaque opinio illa can-
 tharides principio suo alcalino volatili agere, hoc potissimum nitri, quod
 eae destillatione sicca magnam salis alcalini volatilis copiam praebent.
 Sed etiamsi hoc sal iam antea cantharidibus ineffet, quod quidem vix
 admitti potest, tamen non foret pars earum efficax. Aliud plane prin-
 cipium requiritur, a quo vires animalculorum nostrorum pendeant. *Cl.*
PROBST idem sal volatile extrinsecus cuti applicavit, et felici audacia
 primo Gr. unum, dein paulatim dosim augens ad extremum Scrup. duo
 absorbit, sed nullas vires rodentes, inflammantes et specificae in renes
 agentes in eo observavit. *f)*

B 2

§. VIII.

b) Amoenitates Mat. med. p. 387.

c) Diff. de cantharidibus prosperae aduersaeque auctoribus valetudinis.
 Vitemb. 1740. §. IX.

d) Comment *Bonon.* l. c.

e) Diff. cit. §. VII.

f) Diff. supra cit. §. IX.

§. VIII.

Sed cum nec mechanice, nec ex principio salis alcalini vis cantharidum explicari possit, aliis acidum quiddam volatile partem earum efficacem constituere videbatur. At iam supra monui per analysin chemicam vix acidum posse in cantharidibus detegi. *CARTHEUSER g)* tamen et *Cl. IAEGER h)* hanc amplectuntur sententiam. Nempe cantharidum resinam in primis inueniebant efficacem et quia ad formandas resinas veras, non sal alcalinum, sed acidum tantummodo facit, nostra animalcula vim suam acido debere concludebant. Sed non tam certo demonstratum est, acidum quiddam in resinis omnibus reperiri et etiamsi foret: tamen acidum illud non aliter ex resina obtineri posset, quam igne violentiori iccircoque inter genuina eius educta numerare amplius nequiret. Atque eodem iure, quo hoc acidum, etiam sal volatile partem cantharidum efficacem constituere concluderes. Acida quidem virtutem vesicatorium intendere videtur, sed nihil aliud inde colligi licet, quam actionem cantharidum non in principio alcalino latere, cuius vis omnino rebus acidis debilitatur. Resinam cantharidum principio acido agere non prorsus quidem reiiciam, sed plura adhuc, ut mihi videtur, ad acidum quiddam huic resinae vindicandum, requiruntur experimenta.

§. IX.

Facillimum quidem plura argumenta aliorum Hypothesibus opponere, sed eis probabiliorem proferre difficillimum. Qua vi, quoue principio cantharides effectus suos edant, nemo adhuc luculenter satis explicauit, nec quisquam a me postulabit, ut verum insectorum nostrorum agendi modum ceteris omnibus melius explicem. Omnes fere auctores in eo conueniunt, ut partem cantharidum efficacem spiritu vini extrahi putent, iccircoque in partibus resinosis earum vim in primis inesse: id quod iam §. V. abunde, ut puto, demonstraui. Sed notum est, spiritum vini etiam rectificatissimum non modo resinam e

can-

g) Fundamenta materiae medicae Sect. X. Cap. XIII

h) Diss. cit. §. VII. VIII. IX.

cantharidibus extrahere, verum etiam partes saponaceas, extractiuas. Vnciam cantharidum vnam cum S. V. rectificatissimo commistam, per aliquot dies leni calore digessi, tincturam dein cum magna aquae destillatae copia miscui, sicque resinae praecipitatae Scrup. duos et grana quatuor obtinui, cum tamen ante (vid. §. V.) ex eadem cantharidum quantitate obtinuisset extracti spirituosi Dr. I. et Scrup. II. — Luculenter hoc experimentum indicat, S. V. R. etiam alias partes e cantharidibus extrahere quam resinofas. Haec resina cuti a me admota satis cito dolorem ruboremque produxit, et cuticulam in vesicam leuauit. Tincturam a resinae praecipitatione residuam, non minus efficacem inueni. Linteolum enim hac tinctura bene imbutum et cuti admotum, eam in magnam satis vesiculam sero repletam extulit. Partes igitur cantharidum extractiuas, saponaceas, eodem modo, quo resina earum, vim efficacem possident.

VIS CANTHARIDVM VENENOSA.

§. X.

Quas nobis Chemia partes cantharidum constituentes praebeat et quonam principio agant ipsae, hactenus perspeximus. Necessse erit, quaedam de vi cantharidum nociua praemittere ante, quam earum vim salutarem accuratius pernestigemus. Quum omne illud inter venena numeretur, quod, minori dosi propinatam, effectus nociuos, saepe etiam mortem corpori humano infert: animalcula nostra nullo modo ex Venenatorum classe deleri possunt. Ob insignem veneni ipsarum acrimoniam, inter venena acria et corrosiua refertur. In medicorum libris ad cantharidum vim venenatam probandam passim proponuntur exempla, quorum plurima recensita inuenimus a *Cl. RUMPEL* i) et *Cl. FORSTEN*. k) Effectus deterrimi qui vsum cantharidum internum sequuntur, vt eo melius perspiciantur, liceat mihi locum *DIOSCORIDIS* re-

B 3

cita-

i) Diff. de Cantharidum earumque tam interno, quam externo in medicina vsu. Erfordiae 1767. recusa in Ill. *BALDINGERI* Sylloge Vol. V. p. 175.

k) Diff. cit. p. 120.

citare: Quibus datae sunt cantharides, inquit, signa eueniunt grauissima. Ab ore enim ad vesicam usque cuncta erodi sentiantur: picem aut simile quiddam cedriae resipiunt: dextra praecordia inflammantur, urinam aegre reddunt et subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta non secus atque dysentericis aluo deferuntur: fastidia urgent: animo linquuntur obortaque vertigine concidunt, postremo mente abalienantur. l) Et BAGLIVVS: Cantharides inquit, per os sumtae solent pessima producere symptomata: primo quidem exulceratur vesica et meatus urinarius, dein paulatim inflammatur et hepar et erodantur intestina, immensique dolores in hypogastrio excitantur, quos dolores mentis alienatio et mors subsequitur, nisi statim expellantur cantharides, vel earundem vis infringatur. m) Egregie haec demonstrant, totum corpus hoc veneno affici, nec id in vrinarias tantum vias viam suam exserere. — Cl. HILLEFELD n) cani Drachm, vnam pulueris cantharidum praebuit et postquam ea extinctum inuenit, aperto cadauere, vesicam vrinariam contractam, rugosam, vrinae turbidae paucillum continentem, in fundo areolis quibusdam inflammatis notatam; intestinorum tractum externe rubentem, interne aëre inflatum, valde inflammatum, quibusdam in locis instar panni atri coloratum deprehendit. In renibus et hepate vidit nihil, quod praeter naturam esset. Sed vesica fellea summe distenta et bile viscida, atra et fulua repleta erat. Pulmones sanguine sugillati et inflammati: Ventriculi cordis, eiusque auriculae sanguine atro et valde coagulato turgidissimae reperiuntur. Cl. FORSTEN o) cani grana XXX pulueris cantharidum dedit, quae citam satis producebant mortem. Et exta animalis, hoc veneno enecati, violentissimorum symptomatum indicia exhibebant, inter quae praecipuum erat inflammatio partium et sanguinis dissolutiv. Vnde autem hic dissensus respectu sanguinis? Cl. quidem HILLEFELD animal suum statim post mortem eius aperuit; at Cl. FORSTEN sequenti demum die: quae differentia omnino etiam experimentorum diuersitatem efficere poterat.

§. XI.

l) de Medica Materia Lib. VI. Cap. I. p. 903. Edit. MATHIOLI Venetiis 1670 fol.

m) Diss. de usu et abusu Vesicantium Cap. II. §. 4. v. Ei. opera. Lugd. 1704.

n) Diss. Experimenta circa venena Goetting. 1760. S. III. p. 65.

o) loco cit. p. 50.

§. XI.

Quamquam ex his apparet, canalem intestinorum valde a cantharidibus inflammari: tamen princeps earum vis in vias vrinarias agit. Symptomata his in partibus a cantharidibus excitata sunt haec, ardor inflammatorius, penis erectio molesta, libido immoderata et coeundi desiderium infatiabile, stranguria, ischuria, mictus cruentus, inflammatio renum, vesicae, penis et tandem his ipsis in partibus gangraena. Refert **PARAEVS** scortum iuuenem quendam lauta coena exceperisse, additis etiam condimentis, puluere cantharidum conspersis: qui postero die virga rigida et ano sanguinem reddiderit et frustra exhibitis medicamentis interierit. *p)* **LANZONI** obseruauit, ex tabaco, cui cantharidum puluis immixtus fuerat statim summum capitis dolorem cum inunctione cruenta esse exortum. *q)* **HERMANN** comperit, vel quartam grani partem eiusdem pulueris aliquando renes inflammasse, vnde diuresis copiosa, dolorifica, immo cruenta. *r)* Italum quendam robustum, succique plenum, sumto puluere, ex satyrio, pipere longo, et cantharidibus composito, magnis ventris torminibus et vomitu continuo exagitatum esse, auctisque tandem ventriculi vniuersique abdominis doloribus, tribus interiectis diebus periisse **SCHENKIVS** auctor est. *s)* Idemque memorat atque etiam **BACCIVS**, *t)* virum quendam ad pellendam vrinam suppressam pollinis cantharidum ad quatuor grana sumsisse et post tres horas summo ventris cruciatu decessisse. Iuuenis quidam expetulantia duodecim muscas Hispanicas deuorauit. Media nocte exorti atrocissimi dolores ventriculi, ventris, renum, immo totius corporis, sanguinemque maximo cum dolore minxit. Vomitorio tamen, enematis lenitiuis, inunctionibus oleosis, potu lactis recentis, intra paucoꝝ dies feliciter restitutus fuit. Ratio autem cur tanta cantharidum copia interemptus non fuerit, haec est, quod et integras fere eas deuorauerat et statim ab initio summa diligentia est curatus. *u)*

Tan-

p) **V. LANZONI** Obs. med. T. I. p. 147.

q) Obs. med. T. I. p. 275.

r) Cynosura mat. med. Pars II^{da} Edit. **BOECLERI** p. 56.

s) Obs. med. rariores. Lugd. 1644. folio. Lib. VII. obs. 35. et 40.

t) de venenis et antidotis. Romae. 1586. 4. p. 23.

u) **HILDANI** obseruat. medicae ex edit. **I. S. HENNINGERI**. Argent. 1713. 4. T. I. p. 220.

Tanta denique est huius animalis in vesicam et prouocandae urinae sanguinisque mictum excitandi vis, ut non solum interne datum, sed etiam exterius impositum, effectus illos saepius prodere soleat. Ex vesicatorio ceruici applicato incidit femina in inflammationem vesicae, ardorem urinae et tandem in mictum eruentum. *x)* HENR. AB HEER vidit puellam, quae cum in eius collo esset bubo pestilens et huic applicitum esset vnguentum, quod multas continebat cantharides, postridie mane conuulsa et miserabiliter cruciata interiit, postquam vrina sanguinea matulas aliquot impleat. *y)* PARAEVS nobilis feminae vniuersalae faciei, quae vndique pustulis ardentibus et aequae foedis, atque in Elephantiasi deformabatur, vesicatorium imponebat. Paulo post insigniter illi ardere vesica, ceruix vero vteri intumescere coepit, cum ipsa torminibus, assiduo vomitu et febre acuta vexaretur. Variis remediis tamen omnia symptomata mitigabantur. Cum tota facies in vesicas esset sublata, multa inde sanies prorumperebat et tandem deformitas faciei in perpetuum euanescebat. *z)* Quidam cantharides genibus applicans, quinque amplius libros sanguinis minxit. *a)* FABRICIVS AB AQUAPENDENTE appositis capiti cantharidibus, urinae suppressionem superuenisse vidit, non quod eae vtantur facultate urinae supprimendae, ut ait, sed quia tam copiosa urinae secretio facta fuerat, ut, nimis repleta vesica, resolveretur vis eius excernendi. *b)* Apud HILDANVM ab adhibito ad tumens genu vesicatorio, dolorem lumborum, renum et totius ventris, cum tanto urinae ardore exortum esse legimus, ut homo sine cruciatu et eiulatu ne guttulam quidem emittere posset. *c)* Optime autem exempla eorum, qui veneris stimulae consilio cantharides sumebant, nobis probant, eas praecipue partibus vrinariis et feminis secretioni et excretioni inferuentibus inimicas esse.

§. XII.

x) Miscell. Acad. Nat. curi. Dec. I. An. II. p. 178.

y) Obseru. medicae. L. B. 12. 1685. obs. IX.

z) Opera chirurgica. Francof. ad Moen. 1594. folio, Lib. XX. de venenis, Cap. XXVIII.

a) LINDESTOLPE de venenis p. 136.

b) Chir. p. 688.

c) Obs. T. I. p. 217.

§. XII.

Satis iam ex his cantharidum vis maligna elucet. Ab omni etiam tempore medicorum diligentia hoc occupata fuit, ut antidotis aptis earum vim infringeret, et symptomata inde orta idoneis remediis tolleret. Non difficile est agnoscere, hoc venenum alicui esse propinatum. Symptomata, quae usum cantharidum sequuntur, veneno illi tam propria sunt, ut medicum non facile dubium reddere possint. Praeter saporem oris amarum, doloris sensum in hypochondriis, adest pruritus in pudendis, stranguria, mox urina cruenta, quae cum summo ardore et guttatum secernitur. Nisi securratur statim, animi deliquium, delirium, vertigo, convulsio et tandem mors superuenit. Omnia antidota generaliora, quae aliis venenis corrosivis opponi solent, etiam hic optimo cum successu adhibentur. Statim ab initio opera est danda, ut fomes irritans ex corpore euacuetur: quod optime fit vomitoriis. Vomitoria autem non esse debent irritantia; aqua tepida melli mixta huic indicationi iam satisfacere potest. Eliminato sic fomite, symptomata nisi nimis vehementia sunt, potu diluente, oleoso, refrigerante, facile tolluntur. Si in intestinis iam materia irritans latet, clysmata emollientia, purgans antiphlogisticum mannatum, tamarindinum prodest. In primis autem vesicae urinalis ratio habenda, et remediis tam externis, quam internis inflammatio hoc in loco praecauenda est. Solo lactis recentis paullo largiori potu maxima dysuria, ardor, dolorque ab infuso cantharidum commotus, profligatus fuit, teste WEDELIO. *d)* Cantharidum antidotum praesentaneum efficit lac nativum et artificiale. *e)* Mucilagines ex sem. frigid., pingua iuscula, emulsiones, olea, ova sorbilia, theriaca, decoctum malvae, oxymel simplex, acetum et putredini resistens acida, ab aliis ad antidota cantharidum referuntur. Quorum remediorum vsui externa quaedam, venae sectionem, inunctiones abdominis oleosas, in primis circa pubem, clysteres, semicupia tepida, iniectiones in vesicam emollientes et anodynas adiunxerim.

§. XIII.

d) de Medicament. compos. p. 63.

e) WEDEL Ammoenitat, Mat. Med. p. 342.

§. XIII.

Cantharidum autem antidotum quasi specificum est Camphora. Quod animalcula nostra interne in morbis tuto adhiberi possint, mixtioni earum cum hoc remedio debemus. IO. GROENEVELT *f)* primus nos docuit camphorae hanc in rem usum: *Cantharides, inquit, optime camphora corrigi, a plurimis annis expertus sum. Est remedium optissimum, prae aliis omnibus ad vim cantharidum septicam corrigendam.* Ex virtute camphorae alexipharmaca et efferuescentias praeternaturales tollente, acute satis conticiebat idem, eam aptissimam fore acutis et septicis cantharidum particulis obtundendis et acrioribus, quae ipsae praebent, salibus temperandis. Nec coniecturae ipsius repugnabat experientia. Iuvenis enim, cui commilitonum petulantia largam satis cantharidum dosin cum vino propinarat, paucis horis elapsis, pruritus et punctiones sensit, tandemque ardorem summum atque stranguriam intolerabilem passus est. Ex venaesefione, emulsionibus, injectionibus, opiatibus, nihil leuaminis aeger percipiebat. Itaque diebus quinque elapsis, duos camphorae scrupulos, in duplicem bolum formandos, praescripsit GROENEVELT. Prima dosis dolores quam maxime subleuavit, vltima plane sustulit. *g)* Hac observatione fretus Vir Cl. cantharidibus saepius camphoram iunxit et mirabiles inde in morbis successus expertus est. Ex hoc tempore usum cantharidum internum minus timere possumus. Exigua quoque camphorae dosis metuendam cantharidum acrimoniam obtundit. Ill. HUXHAM frequentius camphora usus est ad cantharidum acrimoniam corrigendam. *Nihil spicula salium, inquit, quam hoc summe subtile, volatile, vegetabile sulphur efficacius obtundere bene cognitum habeo: mercurii immo quoque praeparationes hoc multo redduntur mitiores.* *h)* Experimenta a Cl. FORSTENO instituta *i)* etiam magis hanc rem illustrent. Camphora cum eadem cantharidum pulueris quantitate

f) de tuto cantharidum in medicina usu interno. Londini. 1698. 12. p. 32. — Anglice edidit, multisque observationibus hunc tractatum auxit IOH. MARTEN A. 1706. Valde doleo, me hanc posteriorem editionem non ad manum habere.

g) liber cit. p. 61.

h) Opera physico medica cura REICHELII Lipsi. 1773. Tom. II. p. 116.

i) Diss. cit. p. 40. et 51.

titate mixta, et cuti apposita, vesicantem horum insectorum vim ita infregit, ut nullam ea cuti mutationem inducerent. Cani ubi Drachm. cantharidum dimidiam cum granis XX camphorae propinarat Vir Cl., leuia tantum symptomata orta sunt. Magis aegrotabat canis, cum ingesserat pulueris cantharidum Gr. XXX cum Gr. XII. camphorae mixta; rediit tamen ad sanitatem pristinam. Idem etiam Cl. Auctor in oleo oliuarum et theriaca Andromachi vim inesse inueniebat cantharidum proprietatem venenosam infringendi. Optime ergo haec antidota, si satis caute agatur, tam interne quam externe contra vim cantharidum adhiberi posse haud dubitat.

VSUS CANTHARIDVM INTERNVS GENERATIM.

§. XIV.

Effectus nociui, qui vsum cantharidum internum sequuntur, etiam viros in nostra arte celeberrimos, non prorsus deterruerunt, quo minus eas ad profligandos morbos, remediis lenioribus non facile curandos, adhiberent. Verum quidem est, summam vim deleteriam iis animalculis inesse; sed omnia exempla, ubi mors ab illis inducta fuit, probant, eas hunc effectum aut propter nimiam quantitatem sumtam, aut propter constitutionem hominis earum vsui aduersam, edidisse. Nunquam conueniunt, ubi plethora, nimia corporis sensibilitas et siccitas adest. Vfus cantharidum internus antiquior est externo, saltem magis frequentatus apud veteres. HIPPOCRATES, GALENVS, DIOSCORIDES, P. AEGINETA scopo potissimum diuretico eius menerunt. Verum hi non eandem, quam nos, cantharidum speciem adhibuerunt. Nam duae omnino cantharidum species a medicis in vsum vocatae sunt, *Meloë Vescatorius* L. et *Meloë Cichorei* L., quorum hic a veteribus medicis adhibitus fuit, ille vero nostro tempore vsurpatur et in pharmacopoliis ad vsus medicos prostat. Vtramque tamen speciem viribus inter se couenire nos docet DIOSCORIDIS descriptio (v. supra §. X.) effectuum Meloës cichorei, qui omnino cum effectibus nostrae speciei conueniunt. Recentiori quidem aetate a pluribus cantharides in morbis tentatae fuerunt; sed earum obseruationes per varios libros dispersae

reperiuntur. THOM. BARTHOLINVS, GROENEVELT et nuper-
rime BRISBANE aliique *Angli* frequentissime eas adhibuerunt. At ho-
rum virorum experientias deinde adducam, cum illos morbos, ad quos
curandos prodesse possunt cantharides, recensebo.

§. XV.

Non ab re esse ducam, generaliora quaedam praemittere atque
iudicare qualem vim cantharides interius adhibitae, tam in solidas quam
in fluidas nostri corporis partes habeant, si paullo minori dosi propi-
nentur. Ex summa earum vi stimulantem et diuretica omnem mutatio-
nem, quam corpori inducunt, si interius adhibeantur, explicare possu-
mus. Cantharides a veteribus usurpatae fuerunt, ubi magno stimulo
indigere corpus, illudque expurgandum esse, iudicabant. Illa pars can-
tharidum, quae proprie est actiua, caustica et irritans, in canali intesti-
nali ab humoribus, digestionem inferuentibus, soluitur, diluitur, per
vasa lactea cum massa humorum circulantium commiscetur et hoc
pacto ad remotiores corporis partes delata, manifestos ibi effectus edit.
Hoc principium agit in partes solidas, per quas meare debet, illis sti-
mulandis et ad frequentiores ac fortiores motus incitandis, nervisque
illarum stimulo suo commouendis. Circulatio igitur humorum ac san-
guinis augetur, oritur febris artificialis, partes solidae maiorem in flu-
idas actionem acquirunt, sanguinis particulae magis inter se miscentur,
serum viscidum dissoluitur et sic obstructions tolluntur. Vis canthari-
dum resoluens et massam humorum tenuiorem reddens a vi earum sti-
mulante deriuetur oportet. Experimenta quidem BAGLIVI *k*) atque
etiam FORSTENI *l*) in sanguine humano extra corpus instituta, de-
monstrant, cantharides sanguine humano mixtas eum dissoluere et ad
putredinem disponere, si sanguis calori ei exponatur, qui corpori hu-
mano est naturalis. Contrarium VERATTVS statuit *m*) et vidit, san-
guinem a cantharidibus admixtis potius coagulari. Et tamen experi-
menta sua in sanguine hominum diuersi temperamenti, qui et variis
mor-

k) Diff. de Vesicantibus et Ei. opera p. 581.

l) Diff. cit. p. 56.

m) Comment. BONONIENSES Tom. II. P. II. p. 109.

morbis laborabant, varia tempestate, variaque aëris temperie instituit. Sic. et III. PRINGLE, n) Cl. PERCIVAL o) et GESNER p) nullam putredinem aut dissolutionem obseruarunt a puluere cantharidum sanguini extra corpus admixto. Sed etiamsi sanguis a puluere cantharidum adiuncto dissoluatur: vix tamen credi potest, talem effectum parua pulueris cantharidum quantitate in tota massa sanguinis circulantis produci. Tunc demum humorum putredo ab vsu cantharidum timenda erit, vbi iam antea corpus ad eam est proclive et circulatio sanguinis aucla eandem arcessere potest. Summam vtilitatem a cauto cantharidum vsu nobis exspectare licet, quando corpus serosis et viscidis impuritatibus turget, quae nervos et vasa relaxant, eorumque actiones impediunt, sicque a solidorum flacciditate ac languore maxima imminent pericula. Cantharides ab HIPPOCRATE non praescribuntur, nisi quoties fortiori stimulo opus est, quo nerui flaccescentes, motuique et sensui rite promouendo non amplius pares, irritentur. q) Nocent autem cantharides, etiam cum minima dosi adhibentur, corpori nimis tenui et sicco, vbi iam adest nimia solidorum rigiditas, viresque naturae nullo stimuli augmento indigent. In nulla ergo febre acuta tuto vsurpari possunt, neque magis in statu corporis plethorico.

Cantharides interius adhibitae scopo antispasmodico aliquando utiles esse possunt. Cum spasmus et inflammationem in renibus excitent: ad prophylaxin Hydrophobiae facere videntur. Non facile autem earum vsum ferat corpus irritabile, et ad motus spasmodicos nimis proclive. Fibrae musculares ab hoc medicamento, quod summam stimulandi vim habet, potius ad motus inordinatos incitantur. Caute itaque in omni morbo, vbi systema neruosum valde affectum est, propinandum erit.

C 3

§. XVI.

- n) Beobachtungen über die Krankheiten einer Armee. Anhang p. 450.
 o) Essays Vol. I. p. 183. confer Samml. für pract. Aerzte Band 2. Stück 2. p. 106.
 p) Sammlungen von Beobachtungen. III. Band. p. 196. sequ.
 q) v. STENZELII Diss. de cantharidum et his similibus medicamentorum calculis compactis atterendis minus parium virtute Vitemb. 1741. §. X.

§. XVI.

Vis cantharidum euacuans, in primis per diuresin, alium nobis praebeat modum, quo ad varios eae morbos sanandos prodesse possunt. Ab omni tempore cantharides inter remedia urinam mouentia relatae fuerunt. Potentissime omnium urinam pellunt cantharides, sed caute iis est utendum et dosi refracta. r) Frequens et felix earum usus in Ischuria et Hydrope, de quo postea videbimus, hoc egregie demonstrat. Difficile est, causam indicare, cur cantharides tam interiorum quam exteriorum usurpatae, inimicissimae sint organis vropoëticis. Vires corporis nostri naturales semper in eo occupatae sunt, ut materiem acrem et nociuam, quae massae humorum similis fieri nequit, eliminent: vnde etiam materiae acri cantharidum exitum per renes parant. Omnis ergo cantharidum vis in has in primis vias dirigitur, eademque ob vim suam stimulantem semper maiorem feri quantitatem alliciunt, atque adeo diuresin quam maxime augent. WILLISIVS iam causam, cur vasa urinaria a cantharidibus laedantur, nec tamen aliae corporis partes similiter afficiantur, explicuit. *Acriores cantharidum particulae, a sanguine imbibitae, inquit, totum eius serum inficiunt: qui tamen latex ita aculeatus, quam diu cum sanguine balsamico confunditur, nulli parti afficit, verum ab hoc per renes separatum, quandoque illis noxam affligit et vesicae collum non modo acrimonia sua vellicat, sed etiam corrodens inde mucum ac pelliculas, immo et cruorem abscedere facit. In sanguine autem eadem particulae acriores, sanguinis compagem nimis strictam reserant, adeoque recrementa serosa, prius inuisitata ab ea secerni et per urinas et sudores facilius amandari faciunt. Porro vias obstructas reserant atque sanguinis aut feri portiones alicubi stagnantes commouent et circulationi reddunt.* s) Stranguriam, mictum cruentum et interdum urinae suppressionem cantharidum usum sequi ex §. XI. perspicui potest. Quomodo autem hunc effectum cantharides exserant, ex verbis Ill. GLASS patet: *Cantharidum venenum, inquit, quacunque demum via sanguini admisceatur, vesicam potissimum petit et primo quidem mucum vias urinae oblinientem consumit, deinde fibras illarum exquisite sentientes laceffit; vnde hae partes* do-

r) WEDEL Amoenit. Mat. Med, Lib. II. S. II. C. X. p. 387.

s) Pharmacia rationalis. P. II. S. III. C. III. de Vesicantibus, v. opera. Geneuae 1686.

dolores habent atroces. Si vero vasa ultima renum tomentosa eroduntur, sequitur mictus cruentus, si membranae ureterum et vesicae, supra cruciatae pelliculae cum urina redduntur, si fibrae musculares, renum papillas ambientes, distenti ne ab acri cantharidum stimulo corripuntur, retinetur ex toto urina, vacua interim vesica. t) In loco nervoso et acutissimi sensus, facillime solutae atque exasperatae cantharidum particulae, dolorem et inflammationem excitant. Minori enim liquoris mucosi quantitate, quam cetera vasa, interior vesicae vrinariae superficies oblititur ac defenditur; nec in aliam quamcunque corporis partem, quamdiu quidem circulatione humorum in motum trahuntur, vim rodentem exserere possunt particulae eae. In renibus autem et vesica vrinaria cum quiescant: nervosam membranam irritare queunt. Si autem recte et caute adhibeantur, sine vlla viarum vrinariae labe diuresin promouent et vniuersi corporis sordes per renes et vesicam vrinariam exonerant, ALLIONI noluit theoretice inquirere, quid cantharides in homine viuo agant, cum ad sanguinem et serum peruenerint, sed experientia didicit, vrinam cantharidum vsu cieri, actionem vasorum excitari, haerentes humores in circuitum pelli, hosque attenuandi consilio illas a practicis adhiberi. Certum esse, acria pleraque et quorum natura causticis proxima, lentos humores soluere. u) In feri excessu et solidorum flacciditate, cantharides, vt fortius remedium stimulans et diureticum adhiberi possunt.

§. XVII,

Vesicatoriorum effectus, quod ad stimulandi virtutem attinet, cum effectibus vsus cantharidum interni congruunt. Vis vesicantium irritans et caustica princeps est, et ex illa fere omnes reliquae explicari possunt. Irritando vesiculam sero plenam excitant: et si vlcus istud diutius apertum seruetur, vim reuulsoriam exserunt. Ad retellendos igitur succos malos a sedibus corporis internis, eosque ad cutem deriuandos vsurpari solet id genus remedii. In morbis spasmodicis summae vtilitatis sunt vesicantia et vim antispasmodicam exserunt, dum aliam sensationem in cutem

t) Commentarii de febris. Editio curante III. BALDINGER. Ienae et Lipsiae. 1771. p. 159.

u) Allioni tract. de miliarium progressu, §. 225, 226.

tem inducunt et humores noxios a partibus nobiliaribus deducunt. Ob eandem etiam virtutem antispasmodicam inflammationes topicas solunt, si venaeactiones necessariae antea sint institutae.

Principium autem cantharidum acre et volatile in systema vasorum immissum, et per illud diffusum eosdem effectus in corpore excitat, quam si per os massae humorum traditum foret. Attamen exigua tantum quantitas interuentu vesicatoriorum resorbetur. Nam vnus grani dimidium, ori inditum, in viis vrinariis magnos interdum edit effectus. Cum e contrario vesicatoria cuti applicata raro huiusmodi effectus exferant. Haec itaque longe minor quantitas, in tota humorum massa dispersa, vix potest sanguinem mutare per sese et putrefactionem nostris humoribus inducere. Sed propter vim suam stimulantem in partes solidas corporis efficacior est. Nam vesicantibus febrem artificiosam induci licet. In febribus cuti imposita intendunt, cum sitim, tum linguae ariditatem: pulsus frequentiores et celeriores redduntur: aliquando etiam plane eandem vim in vias vrinales demonstrant, ac si cantharides interius propinatae forent, qua de re supra §. XI. Consensum quidem inter nervos cutis et renum non nego, sed ex eo vim vesicantium in vias secretioni vrinae inferuientes explicare nescio. Cum cantharidum interne adhibitarum specifica in vias vrinae vis non consensui neruorum ventriculi et intestinorum cum neruis renum; sed potius materiae acri per circulationem sanguinis ad renes delatae adscribatur: resorptionem in vesicatoriorum applicatione animaduerti, negare non possumus. Resorptioni enim, cutanea non magis quam intestinorum vasa resistunt. Atque aut omnium fere medicamentorum per vasa lactea in sanguinem transitum negari oportet, aut materiam cantharidum acrem, liquoribus intestinorum solutam, resorberi. Experientia etiam illa, ex medicamentorum saturniorum applicatione saepius dolores colicos ortos esse, satis demonstrant, remedia summe adstringentia sanguinis massam per cutem intrare posse. Sinapismi, ignis, aliaque caustica, cuti admota, eam quidem valde irritant et in vesiculam attollunt: nunquam tamen inde stranguriam ortam esse animaduersum est. Particulae cantharidum, quae in sanguinem penetrant, praecipuam virtutis vesicantium euacuantis causam constituunt. Vires naturae ab iis intenduntur, actio solidarum in fluidas augetur, stagnatio

gnatio humorum praepeditur, secretiones et excretiones incitantur. Inde cantharidum, exterius applicatarum, virtus diaphoretica, diuretica, sanguinemque purificans facile intelligitur. Sed haec sufficient, de usu cantharidum externo, qui ad scopum meum proprie non pertinet. Iam recensita antea methodo, qua cantharides optime interne propinentur, ad illos morbos, quibus feliciter adhibitae fuerunt, transibo.

MODVS ADHIBENDI CANTHARIDES.

§. XVIII.

Diu a veteribus disceptatum fuit, vtrum omnibus cantharidum partibus eadem vis efficax inesset, an potius caput, alae et pedes essent reiiciendi, quia his maxime in partibus venenum latitaret. Vix operae pretium foret, omnes hac de re auctorum opiniones adferre. Experimenta *Cl. FORSTENII* x) nos docent capitibus, pedibus et elytris cantharidum non prae reliquis inesse vim causticam vel venenosam, sed illas partes potius pro inertibus et vesicante vi expertibus esse habendas; ventribus autem earum in primis inesse vim causticam et venenatam. Omnes itaque partes cantharidum hodie recte ad usum medicum adhibentur. — *GEYERI* iam sententia fuit x) cantharides totas esse asservandas ac praeparandas: et si hoc legitime fiat, iustaque observatur dosis, posse sine discrimine omnes partes dari. *HIPPOCRATES*, qui primus usum cantharidum internum suavit, eas in substantia dedit, vel cum aqua vel cum vino albo. Quod extremitates semper reiici iussit idem, id *STENZELIVS* propterea factum existimat, quia hae partes duriores et solidiores difficilius solvantur, et sic haustae sua asperitate multa creare queant mala. z) Praeparatio ita instituta, vt cantharides plane comburantur,
vix

x) *Diff. cit. p. 40.*

y) *v. GEYERI Tractatus de cantharidibus. Francofurti 4. 1687. Cap. I. §. 6.*

z) *Diff. de Dantharidibus prosp. aduersaeque auctoribus valetudinis, Vit. 1740. §. IX. p. 28.*

vix admittenda est. Nam tossione vis earum caustica fere prorsus tollitur, vt non eosdem in corpore edere possint effectus, qui tamen semper requiruntur, si cantharides in morbis cum successu adhiberi volumus. Magis mihi arridet methodus illa, qua simul cum camphora praescribuntur. Camphora mitigat cantharides; nec tamen vim earum admodum infringit. GROENEVELT aut cantharides cum camphora miscebat aut duas horas post cantharidum adhibitionem dabat bolum ex camphora. Dosis huius remedii, si id in substantia adhibeatur, vix defini potest. Magnam certe quantitatem GROENEVELT praescripsit: Rec. Cantharidum integrarum grana XXXVI. Camphorae oleo amygdal. dulcium solutae Scrup. duos, cum conferua Nymph. qu. satis, misce, fiat Massa, ex qua formentur Boli N. VI. quorum vnum capiat aegrotus quarta quaque hora. a) Optime a minori dosi, grano tantum dimidio aut integro incipiatur, et saepius haec dosi repetatur: qualis cautio in omnibus remediis drasticis valet. Proderit fortasse eas minori dosi et sine camphora dari. Nam omnium venenorum debilitantur vires, si cum antidoto exhibeantur.

Alii, quibus integrorum animalculorum vsus minus placuit, varias ei praeparationes praeferunt easque tutiores putant. WILLIS b) tincturam diureticam parat, ex Millepedibus, Apibus, Cicadis et Cantharidibus, cum tinctura salis tartari, cuius dosi a guttis XV ad XXX in vehiculo idoneo. THOM. BARTHOLINVS sequentem infusionem nobiscum communicat: Scrup. vnus cantharidum in puluerem redactus infundatur in Vnciis tribus ad quatuor vini Rhenani, stetque in infusione per aliquot dies, dein per chartam bibulam filtretur. Ex colato liquore cochlear vnum septem aliis seu vini seu cereuisiae admisceatur, et ex hoc mixto primo die vnum, altero duo et sic deinceps propinentur. Tinctura cantharidum in FULLERI *Pharmac.* ita paratur: Rec. Pulueris cantharidum Vnciam semis, Spiritus Nitri dulcis Vnc. vnā. digere per horas XXIV. dein adde spiritus vini camphorati Vncias tres, fiat dige-

a) Liber cit. p. 121.

b) Pharm. rationalis Pars I. Sect. IV. Cap. II.

digestis per aliquot dies, postea filtra. Dosis est guttarum IV ad XX bis de die in decocto Maluae. Securissima ac commodissima forma, qua cantharides praescribuntur, est tinctura spirituosa: Rec. Cantharidum-contusarum Drachm. duas, Coccionellae Drachm. semis, spiritus vini simplicis sesquilibram. Digere per quatuor dies et cola per chartam, quae tinctura a guttis X ad XXX bis de die cum aqua fontana dari potest. Optime vim suam exferant cantharides, si initium cum parua dosi faciamus, et in quaque propinatione dosin aliquot tincturae guttis augeamus, donec leuis stranguria in vrinae excretionem oriatur. Dosis dein aliquantulum diminuenda est et vsus tincturae continuandus ea quantitate, vt non amplius incommodum inde sentiat aeger; attamen tanta, vt minimum dosis augmentum eandem rursus sensationem foret excitaturum. Si constitutio corporis nec minimam dosin ferat, et mali effectus sequantur, summum leuamen, et securitatem, idem medicamentum meliori successu adhibitum iri, ab emulsione camphorata nobis exspectare licebit. Si cantharides in vsu vocantur, nunquam ea cautio negligenda est, vt corpus ad illum praeparatur potu diluente et demulcente. Et in adhibitione cantharidum ipsa emulsiones ex amygdalis et gummi arabico, aut etiam lac nativum optime nimiam cantharidum stimulandi vim et actionem earum nimis vehementem in vias vropoëticas mitigat.

Tincturae cantharidum *Pharmacopaeae Londinensis* et *Edinburgensis* alia adhuc remedia simul adhibet, vt Balsamum de Copaiua, Gummi Guaiacum, puluerem Rhei. Sed cum guttatim tantum tinctura Cantharidum propinetur et minori dosi, quam vt alia remedia effectum salutarem in corpus edere possint: vix ab ea admixtione aliquid boni exspectari potest. c) Aliae Cantharidum praeparationes aut ipinus vsitatae sunt, aut vsu tantum externum respiciunt, vt varia emplastra vesicatoria, vnguenta epispastica, oleum, balsamum, extractum, electuarium, morsuli, magisterium cantharidum, quae praeparata omnia apud GEYERVM d) descripta inuenimus et ipse hic, quia ad consilium meum proprie non faciunt, praetermitto,

D 2

CAN-

c) LEWIS Mat. Med. London. 1761. 4. p. 174.

d) Tract. cit. Sect. III. Cap. V.

CANTHARIDVM VARIIS IN MORBIS
VSVS INTERNVS.

In Hydrophobia.

§. XIX.

Omnia medicorum diligentia a longo iam tempore in eo occupata fuit, vt specificum quoddam contra dirissimum hunc morbum medicamentum inueniret. Tale tamen huc vsque tantum in votis fuisse, dissensus auctorum de variorum, quae laudarunt, remediorum efficacitate, horumque irrita saepius adhibitio, luculenter satis demonstrant. Remedia mercurialia et antispasmodica, secundum obseruatores fide dignissimos plurimum quidem ad praecauionem Hydrophobiae, et expulsionem miasmatis per saluiae vias valent; sed debita vulneris tractatio si negligatur, remedia etiam optima et indicationi prophylacticae ac curatoriae Hydrophobiae quam maxime congruentia, frustra adhibebuntur. — Inter euacuantia, quibus medici studuerunt canis rabidi venenum, cum massa humorum iam communicatum, ex corpore eliminare, diuretica etiam inuenimus. R. MEAD affirmat, tutissima omni aetate remedia contra hoc venenum fuisse ea, quae copiosam vrinae secretionem efficerent. e) Ex diureticis cantharides et variae scarabaeorum species egregiis laudibus celebrantur. Non RHASIN; f) sed AVICENNAM pro inuatore huius methodi, Cantharides contra morsum canis rabidi adhibendi, habendam esse, Cl. WICHMANN g) iam probauit. AVICENNA h) eas trochiscorum forma vsurpandas commendauit, quorum praeparatio sequens est: Cantharidum pinguium ablatis pedibus et alis P. I. lentium excorticat. P. I. croc. spic. caryophyll. cinam. piperis ana P. sexta vnus. Ter. opt. et conficiantur.

e) Opera omnia. Goett. 1749. 8. Tom. II. p. 123.

f) Vt BACCIVS de venenis et antidotis Romae 1586. 4. p. 80 et post eum BROGIANI de veneno animantium p. 142., FRICCIUS aliique crediderunt. —

g) Diss. de venenorum quorundam virtute medica inprimisque cantharidum ad morsum animalium rabidorum praestantia Goett. 1762. p. 34.

h) Oper. Edit. Venet. 1555. fol. p. 501. Lib. IV, fen. VI. tract. IV.

ciantur cum aqua (vt ipse loquitur) et formentur trochisci ex eis, quorum vnusquisque contineat tertiam Drachmae vnus. D. omni die trochiscus vnus cum aqua tepida. Et si acciderit punctura in vesica, bibat decoctum lentium excorticatarum et oleum amygdal: *Cum ergo*, addit idem, *minxerit sanguinem, tum iam securabitur a timore aquae.* Ad saeculum decimum sextum vsque non amplius mentionem huius remedii inuenimus. Sed apud HIER. BRAVNSCHWEIG reperimus formulam, cuius partem praecipuam cantharides constituunt. Eam ipse ex AVICENNA descripsit i) MATHIOLVS, k) *Cantharides*, inquit, *deuoratae in necem hominem trahunt, atque iisdem curantur a cane rabido demorfo.* Aequalis illi *Italus* HIER. CARDANVS, e) *omnia*, inquit, *venena, quae magnam sitim mouent, velut Dipsadis et canis rabidi, vrinam promocantibus sunt curanda*, et paullo post: *Tertium auxilium est a cantharidibus, quae vt per se venenum sunt, ita egregium sunt alexipharmacum canis rabidi.* HIER. CAPIVACCIVS m) medicamentum memorat ex cantharidum ventribus et pari pondere lentium excorticatarum quotidie ad X grana propinandum. Idem cantharides iam externe vulnere applicuit. D. SPIELEBERGIVS testatur. *Hungaros Vltratibiscanos* cantharides pro alexipharmacum habere in singulari ac valde acuta hydrophobiae specie, ad quam curandam decem cantharides puluerifatas assumant, ex quo puluere, cum vehiculo hausto, largi plerumque sudores proueniant; interdum etiam, sed tamen citra vllum dolorem, copiosus vrinae fluxus. n) Mirandum hos homines tantam cantharidum quantitatem innocueingere posse. Sed addit ille, *Hungaros earum regionum durissimae et solidissimae esse naturae, et forte cantharides, quae illo in climate reperiantur non tantam possidere vim causticam.* Forte et natura morbi dosin requirit; quae alias mortem in-

D 3

duce

i) In opere von der Chirurgie. vom Jahr 1539. 14. Capitel des andern Tractats: Von den Wunden die vergiften Thier beissen, es sey von einem wüthenden Hund, Schlange oder Scorpion. cfr. Hannov. Magazin 1778. Stück 44.

k) Comment. in *Dioscoridem* Venetiis folio 1570. Epist. nuncupatoria.

l) Opera Edit. Lugdun. 1633. fol. Tom. VII. Cap. X. de venenis. p. 336.

m) Opera omnia. Francof. 1603. Lib. VII. Cap. III. de rabie canina. p. 930.

n) Ephem. Nat. curiosorum Dec. I. Anno I. Obs. 133.

duceret. FRICCIUS o) laudat contra morsum canis rabidi formulam frequentem: Rec. Ciner. cancor. fluuiatil. Dr. dim. pulueris rad gentianae Scrup. i. Nuc. vomicae Gr. V. Cantharidum Gr. III. Decocti Allii Vnc. III. Syrup Limon. Vnc. I. M. pro vna dosi sumendo et saepius reiterando. ALBERTINVS, *Bononiae et in vicinis montibus*, inquit, *circumfertur antidotum aduersus rabioforum canum morsus, cuius natura et compositio non hercule satis nota est. Sed usus ipse atque experientia comprobauit, idque vrinasciere adeo frequentes, ut interdum sanguineae appareant.* p) Perillustri VAN SWIETEN videtur satis verosimile esse, arcanum illud remedium nihil aliud esse, quam cantharides, cum quidam his hydrophobiae tollendae vim tribuant. q) Multi *Siciliae* incolae, rabidorum canum morfu misere afflicti, teste BOCCONE r) cantharidum puluerem assumunt, creduntque, se ingesto hoc puluere, vna cum copiosa vrina caniculas quasdam emittere et hoc pacto sanitatem recuperare. Antidotum, quod a rustico nactus est REIMANNVS maximam partem constat e cantharidibus in puluerem tritis. s) KRAMERVS remedium specificum certissimum perhibet hoc, vt grana IV-X cantharidum in puluerem redigantur, cum vncia vna et dimidia aceti acerrimi decoquantur, atque, dum adhuc caleant, aegro vel per vim vna cum aceto, propinentur, iisque deglutitis, aliquot cochlearia eiusdem aceti, sed frigidi, ab aegro hauriantur. Plurimos ille iam maxime hydrophobos ope huius remedii curatos vidit et cantharidibus non minus, quam aceto vini acerrimo vim huic morbo aduersam inesse putat t). — Ill. denique WERLHOFFIUS libenter vti consuevit cantharidibus et vltimis etiam praxeos annis ad morsum animalis rabidi curandum eas adhibuit, cum ad hydropis et gonorrhoeae sanationem eas non amplius vsurparet. Formula medicamenti WERLHOFFIANI ex mandato regiminis regii,
Anno

o) de venenis p. 171.

p) Institution. *Bononienses* Tom. I. p. 410.

q) Commentarii Tom. III. p. 578.

r) Museo di fisica obs. 21. confer. STENZEL Diff. de cantharidum calculis compactis atterendis virtute. p. 18.

s) *Breslauer Samml.* 1723. Mens. Ianuar. artic. 15.

t) *Commercium Noricum.* A. 1735. Hebdom. XI. p. 83.

Anno 1766 publici iuris facta fuit, atque pilulae officinales, quae dicuntur, in pharmacopoliis totius Electoratus Hannoverani adhuc prostant. *u*) Methodum ipsam b. WERLHOFIVS Anno 1762. cum Cl. WICHMANNO per litteras communicavit, qui eam descripsit primus. *v*) Cantharidibus folis b. WERLHOFIVS non fidebat; sed mercurium ipsis admiscebat: Vulnus quoque, postquam cauterio actuali adustum, vel saltim scarificatum fuerat, inungebat unguento mercuriali. Pilulae ipsae, ex camphorae scrupulo dimidio, cantharidum grano vno, et mercurii dulcis grano vno semis (vel turpeti mineral. grano dimidio) ope mucilaginis Tragacanthae compositae erant. Per sex menses quotidie vesperi has pilulas exhiberi oportet. Initio b. WERLHOFIVS nonnunquam grana cantharidum tria per tres dies exhibuit, unde secutus mictus nonnihil dolorificus, at mox cessans, nunquam cruentus. Illorum, qui post rabidi animalis morsum his remediis vsi fuerint, neminem unquam in hydrophobiam incidisse testatur. Cantharides vero se iam ante, quam mercurii in hoc malo efficacia innotuerit, in usum vocasse et morsos sic quoque sine mercurio euasisse, ait. Venerandus Praeceptor meus Cl. RAHN nuperrime mecum per litteras communicavit casum hominis a fele irata vulnerati. Quatuor post diebus vulnus iam sanatum iterum tumere et inflammari incipiebat. Aegrotus febricula, anxietate et timiditate corripiebatur. Cui ipse ad Hydrophobiae prophylaxin optimo cum successu exhibuit pilulas WERLHOFIANAS externeque vulnus recte atque ordine tractari curavit. Credit Cl. Vir, illa symptomata timoris tantum fuisse effectus, nec Hydrophobiam inde orituram fuisse.

§. XX.

Variae *Scarabaeorum* species a veteribus adhibitae sunt, quia specifica ad vrinæ vias actione diuresin valde mouent. Nec eorum vsus contra canis rabidi morsum nouus est. Iam SCHWENKFELDIUS qui vixit initio Saeculi XVI. Scarabaeum maialem tanquam remedium tutissimum contra Hydrophobiam commendauit *x*), et IOH. COLER eundem scarabaeum

u) WERLHOFFII opera omnia, Edit. WICHMANNI Hannoverae 1775. 4. p. 699.

v) In Diss. sua inaugurali supra citata p. 31 et 32.

x) In Theriatriphio suo *Silesiae*. Ligniz 1603. 4.

baeum hoc in morbo vtilem comperit y). Perro mentionem eius scarabaei iam fecit SENNERTVS et venenum hydrophobicum huius remedii ope per vias urinae educi putavit z). GEOFFROY a) accuratam huius scarabaei descriptionem dedit, eamque tanquam efficax rabiei caninae remedium laudavit. DOMINA A STANGE in WAGNIZ duos vermes maiales capitibus priuatos exhibuit duobus pueris a cane rabido demorsis, qui se exinde male habuere; ita vt mortem instare putaretur. Sed postquam sanguinem minxerant intra aliquot horas restituti sunt b). Memoratu digna sunt, quae apud DEGENERVM leguntur in Dissert. de Scarabaeorum maialium in morfu canis rabidi effectu specifico salutari, qui eos, abscissis capitibus, melle suffocari, atque ita quasi conditos adulto quinque; iuniori tres per septem dies praeberi iubet. Simul haud negligi oportet quae vulnere externe conueniunt c). Collegium Medicum Berolinense Anno 1777. iussu REGIS AVGVSTISSIMI publicauit remedium contra rabiem caninam, quod IPSE ermrat ab rustico Silesiensi. Meloë proscarabaeus et Meloë maialis L. certe principem huius antidoti virtutem continent. Dolendum, hoc remedium non ea simplicitate gaudere, quae in specifico vel in primis desideratur. Nec plumbum, quod in eius compositionem intrat mihi ad vsum internum placet *) A Cl. DEIREISIO Meloë proscarabaeus tanquam medicina, hydrophobiam a morfu canis rabidi oriri solitam, certissime et forsan vnice auerrucans celebratur d). Cl. DEHNE e) grauissima hydrophobiae symptomata vfu huius scarabaei semper prae-

cauta

- y) In oeconomia rurali et domestica. Wittemb. 1614. Fol. p. 482 et 775.
z) Med. pract. Lib. I. P. II. cap. 16.
a) Mat. Med. p. 554. v. etiam WEICKARDVM in thesauro suo pharmaceutico. NENTER Fundam. Med. Argent. 1718. p. 799. STAHLII Mat. Med. Dresd. 1718. et VOGEL Hist. mat. med. Fref. 1760. p. 351.
b) Ephém. Nat. Curi. Dec. I. A. III. obf. 302. et Gazette salulaire Année 1768. No. 36.
c) Acta Nat. Curi. Vol. VI. obf. 92. p. 325.
*) v. Bekanntmachung eines specifiken Mittels wider den tollen Hundsbifs in D. P. LAYARDS Versuch über den tollén Hundsbifs. Leipz. 1778. p. 153 nec non Samml. für pract. Aerzte Band III. p. 623. — Iudicium hoc de remedio latum vide Ill. Equ. MURRAYI Med. pract. Bibl. p. 640. et in Hannöuerischem Magazin Jahrgang 1778. Stück 18. 44. 45 et 46.
d) Dispensat. Brunswicensis P. I. p. 161. —
e) Hannöuerisches Magazin 1778. Stück 45.

cauta vidit. Pro aetate aegroti vnus scarabaei pars $\frac{1}{8}$ vsque ad $\frac{1}{2}$ qualibet hora a *Viro Cl.* propinatur, donec sequatur mictus cruentus. Vulnus scarificatur, et vnguento mercuriali quotidie inungitur. Idem *Vir Cl.* sex amplius homines hac methodo curatos vidit: et ipse duo exempla refert, vbi hoc scarabaeo nihil aliud interne adhibuit; externe autem puluerem cantharidum, quia vulnus ipsum non satis excindi poterat. Summam in huius remedii vsu cautionem nobis esse adhibendam docet casus ille, vbi *Meloë maialis*, puero sex annorum propinatus, mortem inducebat, antegressa summa anxietate, doloribus colicis, conuulsionibus, haemorrhagia narium, mictu cruento, sanguinis denique excretionem per aluum et cutis poros *f*). Animaduertitur omnino variorum scarabaeorum confusio: nec satis constat, quae potissimum eorum species a quoque commendata fuerat. Ab *Ill. DEGNERO* et *VOGELIO g*) *Scarabaeus Melolontha L.* intelligi videtur; ab aliis autem, vt in antidoto *Silesiaco*, *M. Proscarabaeus* et *M. maialis L.* Ratione tamen effectuum vtrique inter se conuenire videntur.

§. XXI.

Tot nunc grauissimorum virorum saepius feliciter instituta in Cantharidibus et Scarabaeis experimenta vix de eorum contra rabiem caninam efficacitate dubitare sinunt. An eadem insecta venenum hydrophobicum resorptum per diuresin rursus ex corpore eliminare valent? Sane non omnem contra hoc virus vim facultati cantharidum et scarabaeorum diureticae tribuere possum. Spastici atque conuulsiui motus abunde satis testantur, systema neruosum a veneno canis rabidi maxime affici. Fortassis itaque cantharides ac scarabaei vi antispasmodica potissimum Hydrophobiam praecauent. Dum inflammationem et spasmus in renibus excitant, in reliquo systemate neruoso tollere eundem et praecauere videntur. Cum aegrotus minxerit sanguinem, tunc iam securabitur a timore aquae, verba sunt *AVICENNAE*. Cantharides exterius vulneri, a cane rabido inflictio, applicatae, plurimum quidem valent ad resorptionem veneni praecauendam, et illud euacuandum. Sed nisi statim ab
initio

f) Gött. gelehrte Anzeigen 1778. Zug. 46. Stück.

g) Hist. Mat. Med. Lips. 1764. p. 350.

initio haec curatio instituitur, resorptio non prorsus potest impediri. Et tunc summa inflammatio, per scarificationes, cucurbitulas et cantharidum pulueris insersionem, in vulnere excitata, summam vim antispasmodicam et reuulsoriam exserere et sic hydrophobiam ipsam praecauere potest.

In Epilepsia.

§. XXII.

Tantam inter causas epilepsiae diuersitatem inuenimus, vt vix hodie abs quoquam assumatur vniuersalis huic morbo medendi methodus. Aliquando, si aut vermes, aut alia quaecunque epilepsiae causa iam sublata est, impressio tam ob vehementiam, quam ob morbi diurnitatem in systemate nervoso remanet, cuius sublatio eandem semper medelam requirere videtur. Attamen summum interdum medici acumen requiritur, vt originem epilepsiae detegat et curationem suam causae inuentae conuenienter instituat. Sic imminuta vrinae secretio corpus tandem humoribus serosis et acris ita replet, vt motus epileptici a serositate hac, ad cerebrum et nervos redundante facile oriri possunt. Diuretica et interdum fortiora hic morbi causam educunt et saepissime morbum ipsum tollunt. ZAC. LVSITANVS casum refert, vbi aeger ex vrinae per septem dies suppressione, in saeuam epilepsiam incidebat. Variis remediis incassum adhibitis, cum, iam sero per vniuersum corpus disseminato, aegrotus similis cachectico esset, cantharidum scrupulum vnum cum oleo amygdalarum dulcium ei propinauit ipse. Quo facto, calculum cum magna mucii copia et octo vrinae libris aegrotus excreuit et sic ab epilepsia et ischuria liberatus est *h*). Fortassis etiam irritando nervos ventriculi et intestinorum, et alliciendo deriuandoque epilepsiae causam materialem, multum ad huius morbi curationem facere possunt cantharides. Certe et vesicatoria non semel conuulsiones epilepticas curarunt. Si lentor humorum causam epilepsiae constituit, stimulandi adeoque resoluendi scopo cantharides praescribi possunt. H. MERCVRIALIS cantharides epilepsiae infantum vtilissimas praedicat, iccircoque eae puluerem eius antepilepticum ingrediuntur, cuius formula haec est: Rec. semin. Paeon. Visc. querc. ana Dr. II. Card. Dr. I. Cantharid. praepar. Scrup. II. Pul-

h) Praxis admirandae Lib. I. obs. 35.

Pulueriscentur omnia, iisque cum melle exacte mixtis, fiat Bolus. cuius Dr. dim. vel integra singulis vicibus tribus horis ante cibum sumatur i).

In Tussi conuulsiua.

§. XXIII.

Qui cantharides ad curationem huius morbi adhibebant, ad indolem eius potissimum respiciebant. Pituita glutinosa et tenax, cuius sedes in aspera arteria et in pulmonibus pariter atque in primis viis figitur, causam tussis conuulsiuae proximam constituit. Infantes huic morbo maxime subiecti sunt, quia eorum corpus et vitae ratio ad mucii vel pituitae collectionem in primis apta est. Idem vtantur praeterea tenerioribus sensibus ac neruis: vnde facile motus spasticos contrahunt. Medicamenta resoluentia, euacuantia et neruina curationem tussis conuulsiuae optime perficiunt. Ob summam tamen materiae morbi visciditatem et lentorem humorum talia medicamenta resoluentia desiderantur, qualia stimulent et actionem partium corporis solidarum in fluidas adaugeant, sicque vltiori generationi pituitae resistent. Cantharides simul cum aliis remediis hunc ad scopum, saepillime optimo cum successu adhibitae fuere. Cum actio cantharidum naturae tussis conuulsiuae non prorsus repugnet: operae saltem pretium foret, experimenta iam facta iterare. Quo pacto fortassis tandem in cantharidibus remedium efficacissimum contra tussim ferinam, optimis interdum remediis repugnantem, inueniremus. Febris quidem k), plethora, inflammationes et diathesis humorum putrida et biliosa semper vsum cantharidum interdicunt, sed haec ad indolem tussis conuulsiuae non pertinent, et, si adsint, ante cantharidum adhibitionem tolli debent. Euacuantia, inprimis vomitoria, si indicatio adest, praemittenda aut cantharidum vsui interponenda sunt.

E 2

Dr.

i) Libr. I. de morbis puerorum Cap. III. et FRICCIUS de venenorum virtute medica p. 161.

k) Febris tamen si adest, prudentem cantharidum in hac tussis specie vsum non interdicunt. Cl. LETTSOM eas feliciter adhibuit, cum quidem et vehemens febris adesset.

Dr. BURTON primum A. 1738. methodum suam tussim conuulsivam cantharidum ope curandi proposuit. Quam exhibuit formulam haec est: Rec. Pulvis Canthar. Camphorae ana Scrup. I. His bene mixtis adde extracti corticis peruuiani Dr. III. Misce. Fiat Pulvis. Omni trihorio vel quadrihorio grana octo vel nouem aut cum aqua simplici aut iulapio et balsamo Copaiuae infanti propinauit *Vir Cl.*, potusque loco dedit emulsionem communem. Hac methodo, si tussis cum tenaci et glutinoso muco coniunctum erat, eam ut plurimum intra quinque vel sex dies sustulit 1).

Experientissimus LETTSOM cum methodum *Dr. BURTON* ob saporem medicamenti nauseosum infantibus nimis molestantem inuenisset: sequenti modo cantharides, quinque annorum infanti, propinauit: Rec. Dñi Corticis Peruuiani Vncias quatuor, Elixirii sudorifici Drachm. II. Tincturae Cantharidum Scrup. II. M. capiat Dr. III: ter de die. Alii autem infanti quatuor annorum hac ratione: Rec. Tincturae Cort. Peruu. Spirit. Vnciam, Elix. sudor. m) Dr. II. Tincturae Canth. Scrup. II. M. capiat Dr. II. ter de die. A minori dosi incipiebat augebatque eam hactenus, quoad levis stranguria oriebatur. Et tum quidem dosim vel diminuebat vel longioribus interuallis ingerendam iubebat. Stranguria plerumque die tertio solebat euenire, quamquam illa non semper producebatur. Ipse morbus raro sextum excurrere diem et apparente stranguria citius soluebatur, siue additus fuerat cortex peruuianus, siue minus. Per viginti annos *Vir Cl.* hanc methodum felici cum successu adhibuit. Idem viginti quinque tussis conuulsivae exempla nobis refert, in quibus tinctura cantharidum adhibita fuerit et morbi medelam effecerit. Cortex peruuianus per aliquot dies solus propinatus, nullam leuamen adferebat. Nec tinctura cantharidum morbum vnquam prorsus sustulit, nisi cum cortice et anodyno aliquo coniuncta. Quamuis cantharides

1) Appendix to his treatise on the Non Naturals cfr. I. C. LETTSOMS Medicinische Nachrichten von dem allgemeinen Dispensatorio in London, aus dem Englischen. Altenb. 1777. p. 213. et MILLAR on the asthma and Hooping cough p. 152. qui forsitan per errorem in formula *Dr. BURTON* Dr. I. pulueris Canth. pro Scrup. I. posuit. Magna enim est dosis et vix adhibenda, cum pulueris illius grana XV., quatuor fere cantharidum grana recipiant.

m) Cuius Elixirii sudorifici Semi-Vncia habet opii grana duo.

tharides non pro vniuersali tussis conuulsivae remedio habeat *Vir Cl.* tamen, si caute et pro rerum circumstantiis, adhibitae fuissent, praemissis prius euacuantibus, felicem semper, infelicem nunquam inde se successum expertum esse ait *n*).

Dodissimus MILLAR interno cantharidum hoc in morbo vsui non fauebat, ob summam earum vim stimulantem, sed topicae earundem applicationi, linimenti forma, quod ex olei Laurini Vncia vna, Tinct. Cantharidum Dr. II. et Camphorae Dr. I. constaret, magis fidendum esse putabat. Cum tamen postea ex *Illustri* LETTSOM stupenda, quae cantharides in tussi conuulsiva edunt effecta audiuerat, repetiit experimente et nunquam infaustum inde se obseruasse effectum, sed semper morbum hoc medicamine a se victum testatur *o*).

GE. ARMSTRONG methodum *Dr.* LETTSOM in tussi conuulsiva bono cum successu secutus est multosque infantes ea feliciter restituit *p*). *Cl.* HILLARY, sedem morbi praecipuam in peculiari humorum lymphaticorum visciditate ponens, viscidos succos attenuare conatur sequenti formula: Rec. Millepedum viuorum semiunciam, contunde in mortario vitreo et superaffunde infusionis radicis Glyzirrhizae vnc. VIII.: probe conterantur, dein cola et Colaturae adde: Aquae Semin Foeniculi Vnc. II. Aquae Nucis moschatae, spiritus nitri dulcis ana semiunciam: Tincturae cantharidum Drachm. duas, Syrupi e Meconio semiunciam. Exhibe cochlearium vnum subinde vrgente tussi. Augetur dosis illa pro aetate aegroti. Si symptomata increcant et pulsus ferat, Venaesectio instituitur. Sin autem est paruus et debilis, vesicatorium admouetur aut tinctura cantharidum maiori dosi propinatur. *q*)

Celeberrimus in *America Septentrionali* Practicus L. CHALMERS similiter ad tussis conuulsivae medelam cantharides vsurpauit. *Infanti*
E 3 *trium*

- n*) Medicin. Nachrichten p. 213 - 257.
- o*) LETTSOMS Medicinische Nachrichten p. 218.
- p*) An account of the diseases most incident to children from their birth, till the age of puberty. London 1777. p. 102.
- q*) Obseruations on the diseases of *Barbadoes* London 1766. p. 46.

trium vel quatuor mensium omni bihorio quinque vel plures guttas sequentis compositionis propinauit: Rec. Spiritus C. C. Tincturae cantharidum ana Drachm. I. Laudani guttas sex, Essentiae antimonii guttas XX. Adultiori *Vir Cl.* exhibebat omni bihorio bolum ex opii grano dimidio, salis volatilis C. C. granis sex, cantharidum pulvere grano dimidio et kermes mineralis grano vno. Effectus huius methodi fuit, vt aegroti fere semper tempore dierum sex aut decem, et si leuis stranguria suborta fuerat etiam citius a tussi conuulsua liberarentur: quam tamen stranguriam a tinctura cantharidum oriri nunquam obseruabat. Morbo ad finem tendente, compositioni suae adhuc Serpentariam et Corticem Peruvianum optimo cum successu solebat admiscere. Nec euacuantia, vomitoria in primis, nec venaesectio, si quidem haec indicabantur, omisit. *r)* *Cl. MELLIN s)* contra tussim conuulsuam vix valere aliquid sequentem mixturam obseruauit: Rec. Extr. Corticis Peruviani Drachm. II. Laudani Dr. I. Tincturae Cantharidum guttas XXIV. (quae forte nimis parua dosis) aquae et Mellis Vncias quatuor. D. per cochlearia. — Nec *Cl. RAHN*, vt ex litteris ad me datis video, huc vsque satis bonos effectus ex vsu Cantharidum in tussi conuulsua percepit.

In morbis cutaneis.

§. XXIV.

Cutis morbi chronici, qui nimiam lymphae tenacitatem et peculiarem acrimoniam pro causa proxima agnoscunt, tanta interdum sunt pertinacia, vt vel efficacissimis remediis, diu adhibitis, non cedant. Contagium ab alio corpore, per eundem morbum afflicto, susceptum, aut retentiones excretionum naturalium, massam humorum tali acrimonia vix superanda afficere possunt. In primis vrina retenta aut imminuta eius excretio saepissime varios cutis affectus excitat. Magnus enim est renis inter et cutis glandulas consensus, ita vt humores in has delati, per illos facillime viam inueniant, et vrinae profluuium expurgentur. Contra vero vbi renibus diutius quacunq; de causa defuerit vrinofus liquor,

r) An account of the weather and diseases of *South-Carolina*. London 1776. Vol. 2. p. 161.

s) *Practische Materia Medica* p. 116.

quor, is per cutis meatus interdum transsudat. *t*) Vna itaque excretio facillime per alteram compensatur: et vbi exanthemata cutis chronica parcam vrinæ secretionem secum coniuncta habent, remedia diuresin mouentia certissime praestantissimum auxilium allatura sunt. Prudentis erit, leniora diuretica, vt millepedes, scillam cet. praemittere, et si haec non profint aegrotique constitutio fortiora admittat, tum demum cantharides caute adhibere. ROB. MEAD conpertum habet, non esse aduersus Leporam Arabum et Elephantiasin Graecorum praeslantius remedium tinctura cantharidum, qualis in *Pharm. Londinensi* prostat. Idem hanc eius vim insigni illi vrinæ mouendae virtuti, qua pollent ista infecta, adscribit. *u*) Obseruauit Dr. BRISBANE cantharides etiam maiori dosi datas, in variis morbis cutaneis, optimo cum successu adhibitae fuisse. *x*) Cl. RAHN aliquoties exanthemata cutis chronica, aliis aduersus ea commendatis medicamentis frustra exhibitis, cantharidum ope felicissime profligauit. Neque aegroti tam facile in eundem morbum reciderunt, quam post aliorum remediorum vsu fieri solet.

In Hydrope.

§. XXV.

Saepe per vrinæ vias aquae hydropicorum euacuatae fuerunt. Natura ipsa non raro nobis hanc euacuationem demonstrat: et medici officium est, salutare naturae excretionem adiuuare, eamque si nimis langueat, incitare. — Praeterea medicamenta, vrinam mouentia, simul attenuant, viscida solunt, obstructions referant et euacuant per viam, quam natura ad excretionem serosorum humorum plerumque eligit. Cantharides inter diuretica primum occupant locum, sed ob vim suam stimulantem raro ad hydropis medelam adhibentur. Et summopere noceant necesse est, nisi summa cum prudentia propinentur. Hinc SWIETENIVS, *y*) *Cum tuta,*

t) V. MEAD opera. Edit Goett. Tom. II. de morbis insignioribus qui in Bibliis memorantur. p. 19.

u) MEAD l. c. et LEWIS an experimental history of the Mat, Med. p. 173.

x) Select. cases in the practice of Medicine London 1772. p. 14.

y) Commentarii Tom. IV. p. 258.

tuta, inquit, et satis efficacia remedia diuretica habeatur, prudentiores cantharidibus abstinere solent. A vetustissimis tamen temporibus aduersus hunc morbum adhibitae fuerunt. Sic HIPPOCRATES horum insectorum usum internum praecipit. *Potionem, inquit, aqua subtercutem laboranti concinnabis, si cantharidum trium, ablato cuiusque capite, pedibus et alis, corpora ex tribus aquae cyathis exhibueris.* z) Non autem ut specificum omnis aquae inter cutem remedium HIPPOCRATES cantharides commendat, sed tum, cum nimia feri copia vasa relaxauit ac flaccida reddidit, tumque viscera adhuc sunt integra, nulloque vlcere aut scirrho obsessa. Lenioribus frustra exhibitis, ad potentiora confugiendum fortiorique stimulo vtendum putauit. a) GALENVS quidem duo memorat exempla, vbi hydropis curatio per cantharides, imprudenter adhibitas, infeliciter est tentata. b) Nonnulli, inquit DIOSCORIDES, cantharides antidotis admixtas etiam hydropicis auxiliari prodiderunt; quippe quae vrinas moueant. c) RHASSIS pilulas ad promouendam vrinam ex apio, petroselino, amygdalis et cantharidibus compositas aduersus Hydropisum commendat. d) Saeculo decimo sexto CAPIVACCIVS e) in hydrope et vrinae suppressione, intro dari tuto et vtiliter cantharides dicit, testaturque se vidisse ab omnibus desertos cantharidum usu restitutos. Sed eas praescripsit parua dosi et aliis remediis temperatis, nempe vnam cantharidem integram cum Scrupulo vno pulueris vel rutae vel spicae. Et iuris pinguis Vncias quatuor vel sex bibi simul iussit. Contra Hydropem, laudat KOENIGIVS puluerem ex cantharidum granis sex, oculorum cancerorum, tartari vitriolati et salis ononidis ana scrupulo vno compositum, cuius tertia pars dosin constituat. Et WIERI Decoctum radicum diureticorum cui cantharides admixtae fuerint propinat. f) Cantharides non modo sine detrimento, verum etiam maximo cum fructu in hydrope ad-

z) De victus ratione in acutis Sect. IV. Edit. FOESII p. 406.

a) STERZEL Diss. de canth. prosperae aduersaeque auct. valetudinis §. V.

b) In Comm. ad HIPPOCRATIS librum de rat. victus in acutis. P. V. p. 116.

c) Mat. med. Lib. II. C. LXV. p. 102.

d) Diuision. L. XLI.

e) Pract. Lib. III. Cap. XIX. in Oper. p. 736.

f) Medicarum obseruationum rararum Lib. I. Basileae 1567. 4. p. 71.

adhiberi affirmat IOH. SCHMIDT. *g)* Sic testatur quoque VALESCVS DE TARANTA se medicamento ex cantharidibus facto multos anasarca et ascite laborantes restituisse. *h)* Tanquam extremum desperati plano hydropis remedium, cum alia remedia non amplius profunt et res est in angusto, cantharides a SCVLTETO *i)* et EPIPHANIO FERDINANDO *k)* commendantur. Sed iam GEYERVS *l)* monuit, ne adhibentur cantharides in summo hydropis statu, ubi tenor partium iam fit resolutus adsitque cacochymia scorbutica. BEN. SYLVATICVS exhibebat in hydrope cantharides integras puluerifatas cum puluere ameos et rutae, ac sale absynthii. *m)* Varias mulieres hydropicas cantharidum camphora correctarum ope GROENEVELT restituit. Femina XL. annorum, mirum in modum tumida, de urinae suppressione et siti intensa conquirebatur. Vnde ipse praemissis praemittendis praescripsit: Rec. Cantharidum grana nouem, medullae panis qu. satis. M. F. Pil. III. pro vna dosi. Post horas duas Camphorae Scrup. dim. Conseru. fruct. cynosbati qu. satis, vt fiat Bolus; quamprimum urinas excreuit copiosissimas. Conualuit. *n)* Aduersus asthma, ingruente hydrope ortum, commendat FRICCIVS *o)* tale remedium: Rec. Millep. praepar. Scrup. dim. Cantharid. gr. IV. Decocti Allii Vnc. IV. Syrupi Byzant. Vnc. duas. M. D. pro vna dosi.

Cantharides interue exhibitas maximum leuamen adferre notat HOFFMANNVS, causamque reddit hanc quod eae irritando nerueas tunicas fortiolem reddant arteriarum systolen: quo ipso vniuersa sanguinis et humorum massa velociore cursu per vasa feratur et veteres sub-

inde

g) Specul. chirurg. Lib. IV. p. 829.

h) FRICCIVS de venenis p. 169.

i) Ephem. Natur. curios. An. V. et VI. obs. 148.

k) Hist. med. 38. p. 117.

l) Tra&t. de Cantharidibus S. IV. C. III. §. I.

m) Consil. med. Centur. 3. Cap. 32. de hydrope.

n) Liber citatus p. 110. 112. 134.

o) De venenis p. 168.

inde obstructions hac ratione resoluantur. p) Et alio loco, *Quia per urinae fluxum*, inquit idem; q) *hydropicus tumor absimitur pulvis cantharidum cum sale tartari mixtus, additis aliquot ad arcendum inflammationem nitri depurati granis et vno camphorae, diuresi largissimae mouendae inseruit, modo humores ad hanc excretionem sunt dispositi.* Ill. quidem TRALLES r) sicut in omni morbo: ita etiam in hydrope cantharidum usum internum reicit. Haud repugnare velim viro, qui in artis medicae exercitatione consenuit. Et sane verissime loquitur Ill. Vir, si peruersam cantharidum adhibitionem intelligit. Vesicatoriorum quidem usum in hydropicis morbis, semper gangraenam induxisse, observatum fuit. Sed incisiones et scarificationes hydropicorum pedum, incongruo tempore institutas, non minus periculosas fuisse saepissime, apud auctores legimus. Et quid a vulnere in parte laxa, quo deprauati humores aquosi semper confluunt expectare licebit aliud, quam vlcus difficillime curandum aut gangraena. Cantharides contra hydropem interius adhibita valde quidem stimulant et diuresin mouent; sed nec rodunt, nec vrunt, si parua dosi et constitutioni corporis congruae adhibeantur. In hydrope saltim nunquam tanta cantharidum dosis adhibenda, vt inde oriatur difficultas urinae et stranguria. Ex cauto cantharidum vsu b. WERLHOFFIUS in hydrope saepius vberimos fructus percepit. Vltimis tamen praxeos annis tutiorem hydropi et gonorrhoeae medendi rationem secutus est. s) Doctissimus GRAINGER t), *Difficile est*, inquit, *in hydropicis urinae quantitatem augere.* — *Et quoniam alia diuretica non aequae semper urinam provocant, usum remedii quod sequitur potiore habeo: Rec. pulv. Canth. grana quatuor, sal tartari grana sex, addantur grana aliquot nitri depurati et duo camphorae. Fiat massa pilul. cum electuarii lenitini qu. satis; diuidend. in tres pil. capiat vnani omni trihorio: inde excitatur frequens meiendi desiderium; exeunt cum urina aliquando folliculi digito collabentes aqua pleni, et si dosis augeatur, stranguria maxime inquieta suscitabitur.* Cl.

ALIX

p) Med. Syst. Tom. II. P. II. C. 8. §. 6.

q) Med. Syst. Tom. III. S. II. C. 8. §. 14.

r) De vsu vesicantium in morbis acutis, Vratislau. 1776.

s) Opera omnia p. 699.

t) Histor. febris anomalae Batavae An. 1746. Edimb. 1753. p. 130.

A L I X u) homini XL annorum, anasarca laboranti, omnia medicamenta hoc in morbo vsitata frustra ministravit. Tandem praescripsit illi medicamentum, cui quatuor grana cantharidum subtilissime puluerifatarum mixta erant, simulque admonuit, vt, cum eo vteretur, multam hordei aquam insuper biberet. Aegrotus postquam quartam partem dosis ter sumserat, sensit continuum ad mingendum stimulum, ita vt inde a tertia post meridiem hora vsque ad sequentis diei antemeridianum tempus urinam perpetuo excerneret, tandemque excussa aqua et roberantibus exhibitis, intra sex hebdomadam spatium pristinam recuperaret sanitatem. — Hydropem pectoris cantharidum ope curavit **DE FOS**. Dedit cantharides cum oleo amygdalarum mixtas, initio quidem quotidie granum vnum. x) **Cl. T O D E** aegroti hydrope laboranti, per aliquot hebdomadas, quotidie cantharidum aliquot grana bono cum succellu exhibuit. y) Frequentissime etiam cantharidibus in hydrope vsus est **Cl. C H A L M E R S**. Tincturam z) aut puluerem earum cortici Peruuiano et remediis purgantibus admiscet, et si tumor hydropicus subsideat, purgantia omittit. Casum refert vbi *Mauro* cuidam qui anasarca vehementissime laborabat bolos sex e cantharidum granis sex et camphorae drachma dimidia paratos, ita praescripsit, vt vnum ille omni bihorio bolum sumeret. Aegrotus cum quatuor eodem die bolos cepisset: tale urinae profluuium intra noctem iis excitabatur, vt hic cuius corpus pridie eius diei adhuc aqua turgebat, nunc sceleto similis videretur. Cortex Peruuianus, aromata et chalybeata simul cum balneo frigido curationem absoluebant.

In Mensium suppressione.

§. XXVI.

Nemo facile inficias ibit, cantharides summam vim possidere, sanguinem versus partes generationi et urinae secretioni inseruientes con-

F 2

ge-

u) Obseruat. chirurg. Fascic. I. Obs. VIII. p. 37.

x) Journal de Medecine par **M R. L E R O U X** Tome XLII. p. 326.

y) Med. chir. Bibliothek B. VII. p. 499.

z) An Account of the diseases of South Carolina Vol. 2. p. 170.

Tincturam, quam adhibet perficit ita, vt pulueris cantharidum et Camphorae Vnciam vnam sextario (a pint) Spiritus volatilil admisceat,

gerendi. Vis itaque emmenagoga et abortiua cantharidibus inest. An autem vnquam in fluxus menstrui suppressione tuto propinari possint, vix decernere audeam. Si menses subito supprimantur, vt plurimum symptomata acuta et febrilia oriuntur, quae cantharidum, sicut omnium stimulantium vsum nunquam admittunt. Magis chronici sunt effectus, si sensim sensimque fluxus menstruus supprimatur, aut propter statum inanitionis et debilitatis corporis aut propter sanguinis spissitudinem. Nullis stimulantibus inopia sanguinis indiget. Diaeta laeta, Cortex Peruvianus et ferrum sanitatem et mensium fluxum reuocabunt. Humororum immeabilitas et spissitudo talia potius resoluentia requirit, qualia in fluida imprimis agant, et non nimis stimulent, vt Diaeta humectans, corporis exercitatio et salia media. Omnia stimulantia humorum motum augent, secretiones et excretiones accelerant. Hinc corpori siccitatem inducunt, sanguinisque spissitudinem adaugent. Sed si viscidum glutinosum mensium retentionem gignit, stimulantia interdum maxime profunt. Huius viscida glutinosa praesentiam ex statu corporis chlorotico, hydropico, pulsu debili et molli, ac relaxatione partium solidarum cognoscimus. Sed et hic nos oportebit leniora stimulantia praemittere et simul victum siccum et aromaticum praecipere. Si vnquam cantharides cum successu aduersus mensium obstructions exhibitae fuerunt, certe in hac spissitudinis humorum specie fuit.

HIPPOCRATES cantharides non tantum pessa immiscendas iubet *a)* vbi menses, secundinae aut foetus mortuus eiciendus est; sed et potionem ex iis praebuit, cui magnam vim tribuere videtur, cum idem remedium saepius adferat. *b)* MERCVRIALIS, GALENUM ad mensium fluxum promouendum, folis cantharidibus, Gr. quinque vsum fuisse, tradit. *c)* VELSCHIVS Cantharides eodem consilio, potioni ex succo mercurialis et essentiae cinamomi factae, exoptato successu addidit, adhibens externe simul pessarium ex cantharidibus, gummi galbano et Myr-

a) De superfoetatione p. 266. de morbis mulierum Lib. I. p. 620. 624. 634. et de natura mulieri p. 573. Edit. FOESII.

b) De natura muliebri p. 570. de morbis mulierum Lib. I. p. 625. 632. et Lib. II. p. 653.

c) FRICCIUS de venenis p. 167.

Myrrha. *d)* In contumaci obstructione lochiorum ac mensium, in partu difficili et retentione secundinarum optatissimos successus praestitit bolus ex tribus cantharidibus, trochiscorum e myrrha scrupulo dimidio, feminis ammeos granis sex et roob cynosbati qu. satis apparatus. *e)* Ad expulsionem secundinarum plurimum facere a nonnullis putatur usus cantharidum, sed non probatur a ZACVTO LVSITANO. *f)* Teste BOCCONE atque IO. SCHROEDERO libidinis feminis, illicito coitu grauidis, abortum ciendi scopo, frequens ac familiare remedium est. *g)*

In Lithiasi.

§. XXV.

Cantharides a nonnullis etiam inter remedia lithonriptica numeratae sunt. Easdem calculis compactis atterendis et dissoluendis impares esse, STENZELIVS censet, cum calculi, in tinctura C. spirituosa et liquore, ex earum puluere cum oleo tartari per deliquium parato, digestionem commissi, manerent integri. *h)* Cum calculus ad notabilem iam magnitudinem et duritiem peruenit, semper ab insectorum nostrorum usu abstinendum erit. *Nam si paullo maior esset calculus, inquit FELIX PLATERVS, a fortiter impellente et summe stimulante remedio intra urinarios meatus detruderetur, quos non transire valens, dolores nephriticos auget.* *i)* Alia autem res est, si sabulum et calculum iam imminutum ex renibus et vesica extrudi oporteat. Id cantharidum vi diuretica et fibras renum relaxatas incidente perfici posse adfirmat STENZELIVS. *k)* Stimulant cantharides vias urinarias, in hominibus calculosis plerumque laxas et debiles, sicque forsitan ut Vua Vrsi etiam ad-

F 3

strin-

d) Hecat. II. Obs. 72. p. 43.

e) Transact. Philosoph. abbr. Tom. V. P. I. p. 405.

f) Praxis Histor. Lib. III. Cap. XIX.

g) SCHROEDERI Pharmacop. Lib. V. Cl. IV. §. 98.

h) Diss. de cantharidum calculis compactis atterendis virtute §. XIII.

i) De ventr. dolor. curatione p. 594.

k) Diss. citata §. XIV. cfr. GEYERI Tract. de Canth. Sect. IV. C. III. §. 3.

stringendo, sabuli excretionem promouent. Prudens cantharidum vsus vltiorem calculorum aut sabuli genesin impedire forsan valet, non tam ob earum vim diureticam, quam quia eae stimulo suo partium solidarum actionem in fluidas adaugent sicque ortum illius mucii, qui quasi calcareae est naturae et, nisi corpus peregrinum accedat, primus calculi fons, impediunt.

Lithontripticum ex cantharidibus parauit TVLPIVS, ab HOMBERGIO descriptum in *actis Parisiis*. l) Sic et ingrediuntur electuarium lithontripticum ANDREAE GALLI, *Medici Tridentini*, cuius formulam apud I. CRATONEM inuenies. m) Calculo vesicae, stranguria et dysuria affectus aeger, sumtis cantharidibus cum conserua capilli veneris, summis doloribus abortis, extinctus est. n) M. LISTER homini paene iam animam agenti, qui aliquoties calculos e renibus excreuerat vltimoque paroxismo, quo se arcessiuerat triduum dysuriam magna corporis iactatione atque anxietate fuerat passus, sic praescripsit: Rec. Cantharidum probe tostatarum, tantum non crematarum scrup. semis, Aquae spermatis ranarum libram vnā. Misc. Fiat Haustus. Paucis horis elapsis, vrinae quatuor minimum libras et vna plurimos calculos reddidit, et conualuit. Idem inter medicamenta calculo maxime accomodata cantharidum cinerem refert. o) Cantharides in mercatore, calculo renium afflicto cum successu adhibuit IOB. A MEKRE'N. p) Plura certe desiderantur experimenta antequam cantharides ad calculorum expulsionem tuto commendare possimus. Consultius videtur, eas nunquam hoc consilio adhibere, cum, nisi statim auxilium praestent, certissime dolores nephriticos et cruciatus, a calculo orientes, alant, ita vt prae doloribus ringant aegri.

Nec magnum a cantharidibus et scarabaeis in *Arthritide* et *Podagra* auxilium sperem. q) In paroxismo saltem ipso nunquam adhibeam.

Ad-

l) A. 1709. p. 456.

m) Consil. med. 18. Lib. 4. p. 133.

n) BENED. SYLVAT. Cent. III. Conf. 30.

o) Exercitationes medicinales. Amstel. 1698. 8. p. 137 et p. 143.

p) Obs. med. chirurg. C. 34.

q) FRICCIUS de venenis p. 172 sequ.

Ad curationem radicalem eodem modo, quo ad calculi prophylaxin, interdum utiles esse possunt, si corporis constitutio earum usum admittat. Corpus nempe laxum et serosis humoribus turgens fortiora diuretica et stimulantia desiderat. Et toto corpore his remediis mutato, forsan etiam dispositio arthritica tollitur.

In variis Renum et Vesicae morbis.

§. XXVI.

In eruendis veris causis morborum, quibus viae vrophorae laborare solent, summa interdum medicis practicis obiicitur difficultas. Et si unquam morbi diagnosi ad felicem curationem necessaria est, erit certe his in morbis. Ita enim causae eorum discrepant, ut plane oppositam medelam requirant ipsi. Et si in diagnosi peccetur, remedium-que huic errori consentaneum exhibeatur, saepius vera mali causa et cum ea morbus ipse peior redditur. Anceps itaque est res, cantharidibus tali in morbo uti, quae tamen praestantissimum erunt remedium, si caute et post indicationem adhibeantur.

Quatuor in primis animaduertimus *Ischuriae vesicae* seu retentae urinae causas, quae maxime inter se sunt distinguendae, quarum quae una *Vesicae Paralysis* cantharidum usum admittit. Vbi enim inflammatio aut spasmus colli vesicae ischuriam producit, desiderantur antiphlostica, hirudinum applicatio et fomentationes emollientes; simulque ad causam occasionalem respiciendum est. Omne remedium irritans hic nocet, quanto magis ergo cantharides? Nec minus nocebunt ubi obstructio aut colli vesicae, aut vrethrae causam ischuriae constituit. Nihil valent contra prostaten scirrhosum, calculum in vrethra haerentem et alios tumores, vrethrae lumen angustantes. Paralysis vesicae adest, si vesicae cantrahendi se facultas debilitetur aut penitus resolvatur. Ex hac imminuta aut abolita vesicae contractione necessario urinae retentionem oriri oportere, satis apparet. Diagnosi huius ischuriae ex paralyti natae, causae antedecentes nobis praebent. Frangitur vesicae vis contractilis, si quis ob intempestivam verecundiam, negotiorumue
impor-

importunitatem, stimulo urinam excernendi minus obediat ac talera lotii quantitatem in vesica accumulari sinat, vt fibrae musculares eam amplius superare nequeant. Eadem expansio vesicae in aliis ischuriae speciebus locum habet, ita vt, etiamsi causa talis ischuriae tollatur, interdum tamen ischuria ex paralyti remaneat. Paralytin vesicae saepe etiam obseruatum fuit, ictu dorsi effectam. Et *Ischuria* illa *senilis* vt plurimum statum vesicae paralyticum pro causa agnoscit. Certissimum autem ischuriae ex paralyti signum in catheteris applicatione inuenimus. Si enim hoc instrumentum sine difficultate in vesicam immitti potest, nec inflammatio, nec spasmus, nec obstructio aderit. Statim post catheterisum vrina effluet; ob torporem autem vesicae, vrina mox iterum accumulabitur repetitionemque operationis necessariam faciet. Praeter continuum catheteris flexibilis vsus, talia medicamina optime medelam huius ischuriae perficiunt, qualia vesicae pristinum tonum concilient. Topicus aquae frigidae vsus et vesicatorii ad os sacrum applicatio hic maxime profunt. Inter remedia tonica interna non infimum locum tenent cantharides. Post tertiam enim earum adhibitionem vrina effluit. Ischuriam desperatam puluere cantharidum curatam memorat TIM. A GULDENKLEE. r) Et BALLONIUS in vrinae suppressione optimo cum successu praescripsit cantharides. s) RIEDLINUS per errorem propinauit feminae, vrinae difficultate laboranti, loco millepedum drachmam dimidiam cantharidum: quae dosis, cum esset nimia, haustibus olei amygdalarum dulcium emendata, sanitatem restituit. t) HELMONTIUS narrat, mercatorem quendam iam octiduo stagnantem urinam passum, iamque vicinum morti, diureticum e succo millepedum et succo conchyliorum, nigrorum cui granum vnum cantharidum incoctum esset, paratum, sumsisse idque vno haustu ebibisse. u) In ischuria infusum cantharidum vinosum felici successu non semel expertum esse, refert THOM. BARTHOLINUS. v) Frustra tamen id adhibuit in ischuria a calcu-

r) Cas. med. Lib. IV. Cap. V. Obs. 15.

s) Lib. I. Conf. 52.

t) Lin. med. Obs. 19.

u) Tract. de Lithiasi. Cap. V. §. 17.

v) Epist. medicales. Cent. IV. Ep. LIV. LXV.

calculo orta. x) Supra iam attuli notabilem obseruationem ZACVTI LVSITANI, qua vir quidam cantharidum ope ab epilepsia, ex vrinae suppressione enata, liberatus fuit. Male vero cessit hoc remedium, cum monacho cuidam ad iuuandam vrinae excretionem exhiberetur. y) Post mitiorum vsum propinare suadet CHR. GVARINONIVS cantharidum grana duo cum vncis duabus olei amygdalini amari. z) GROENEVELT iuueni cuidam, qui per dies tredecim vrinam mittere prorsus nequieverat, iam lethargicus esse incipiebat et in summo vitae periculo versabatur, infusionem cantharidum cum spiritu vini camphorato paratam propinauit. Is post tertiam dosin materiam serosam, vrinae similem, magna quantitate per sedes excreuit et paullo post eminxit vrinam per viam naturalem. Atque ita conualuit. a) Etiam III. WERLHOFFIVS feliciter adhibuit cantharides. Sartor quadragenarius, neque nephriticus antea, neque calculi signa habens, in alui et vrinae suppressionem incidebat. Aluo soluta sale cathartico amaro multa frustra tentata sunt. Die vndecimo accesserunt deliria, subsultus tendinum, sudor in facie frigidus, durus abdominis tumor, pulsus inaequalis, debilis, frequens. Necessitate ergo urgente, remedium diureticum certissimum, cantharidum puluerem cum emulsione ad granum vnum, quarta quaque hora exhibuit *Vir. Ill.* Post tertium granum fluere vrina paullum grumosa et sanguinolenta, dein pituitosa coepit cum dysuria. Continuauit medicaminis vsum ad nonam vsque dosin. Quo facto, tandem largissime, ad plures in dies mensuras sine febre et dolore prodiit vrina limpida imminutis symptomatibus omnibus. b) Cl. CLOSSIVS grauissimam ischuriam, omnibus aliis remediis immorigeram, cantharidibus persanauit. c) Quatuor cantharidum grana cum dimidio, demtis capite, alis et pedibus cum totidem camphorae et conseruae granis, duobus bo-

lis

x) l. c. Epist. XXI.

y) BENED. SYLVAT. Cent. III. Obs. 45.

z) Consult. 238.

a) Liber cit. p. 119.

b) Opera medica Edit. Cl. WICHMANNI p. 698.

c) De noua variolas curandi methodo p. 24.

lis dedit in vrinae suppressione YOUNG. *d)* Etsi HUXHAM cantharides sperato cum successu in ischuriis datos fuisse satis perspexit: tamen si illae non satis cito expectationi respondeant, timet, ne simul acerbis cum salibus agant et aegroti mortem accelerent, excitando deliria et conuulsiones: quod factum esse saepius animaduertere illi licuit, maxime in femina pingui, quae renali ischuria laborabat. *e)*

In spuria illa *Ischuria*, vbi ex vitio renum nulla vrina ex vesica excernitur vix prosint cantharides, nisi forte languente solidorum fluidorumque motu totum corpus sero turgeat, lotiique simul suppressio addit. Sic Ill. MONRO in ischuria vesicali paralytica his quotidie duo grana cantharidum cum tribus granis camphorae et decem granis sachari in mortario contrita frustra praebuit. Nulla quidem secuta stranguria aliudve incommodum; sed postquam febrem hecticam contraxerat aegrotus, mortuus est. Sectio deinde instituta renes inflammatos inque earum substantia tubercula purulenta, inferioremque partem renis sinistri sphaelatam monstrauit. Vesicae membranae valde tumidae et inflammatae inueniebantur. Idem Ill. Vir tincturam cantharidum per XIV dies sumtam aduersus ischuriam et renum dolores nihil valuisse perhibet. *f)*

In ea *Enuresi*, seu incontinentia vrinae, quae originem suam a paralytico sphincteris vesicae statu traxit, eadem spe, qua in ischuria paralytica, cantharides vsurpari queunt. Hoc malum externis remediis tonicis saepissime non cedit: tamen summam aegroti incommoditatem creat, quae forsitan prudenti cantharidum vsu interno tolli posset. Certe Ill. Archiater RICHTER mihi confirmauit, se non tantum in Ischuria paralytica sed et in incontinentia vrinae saepius summa cum euphoria cantharides adhibuisse: Sic et Cl. STOELLER tincturae cantharidum ope Enuresin in viro quodam sanauit, cum nec Cortex Peruuianus, nec vesicatorium ossi sacro applicitum, vsusque aquae frigidae externus multum leuaminis adferret. Primo iam die, quo tincturam cantharidum sumebat aegrotus, vrinam melius poterat retinere. Et intra quatuordecim

d) Transact. Philosoph. No. 280.

e) Opera Physico-med. cura REICHELII Tom. III p. 124.

f) An account of the diseases in the british military hospitals in Germany. London 1764. p. 227. 233.

cum dies malum ipsius prorsus cessabat. Externe in perinaeo etiam unguento, ex duabus partibus tincturae cantharidum, parte vna spiritus salis ammoniaci volatilis et eadem olei quantitate facto, inungi eum curavit *Vir Cl. g)*

Minus mihi placet cantharidum vsus contra *Renum seu vesicae ulcera*. Attamen GROENEVELT *h)* totus in eo est, vt eas imprimis aduersus vesicae exulcerationes valere ostendat. Et multas in eius libro obseruationes iuuenimus, quibus cantharides semper pulcherrimam earum curationem perficiebant. Sed ipse eas nunquam ita vsurpare velim propterea, quod nimiam vrinae acritudinem conciliant, quae eiusmodi vlcerum curatione valde aduersa est, cum e contrario vrina, potu diluente blandior reddita, plurimum ad depurationem eorum confert. Nihil etiam cantharides contra vesicae aut renum exulcerationis causas valent, quales sunt, inflammatio, a materia per metastasin ibi deposita, oriens, calculus item, et tubercula renum scirrhusa et purulenta. Semper fere malum augebunt animalcula ista, cum stimulo suo ac nimia irritatione inflammationem iam praesentem foueant potius, quam minuere possint. Certe GROENEVELT nimis audacter cantharides adhibuit, mihi que ille saepius nimis celeriter concludisse videtur, vesicae exulcerationem adesse, vbi sabuli aut mucii accumulatio vrinae retentionem producebat, quae dein facile cantharidum vsu tolli poterat. Difficili est diagnosi huius morbi ac mucus hic facile ita decipit specie sua, vt pro pure habeatur.

In Diabete.

§. XXVII.

Qui naturam Diabetis considerat, qui in vrinae secretionem frequenti et potus quantitatem multo superante consistit, omnino mirari debet, remedium, cui summa vis diuretica inest, ad eius curationem valere. Attamen *Cl. BRISBANE* curationem diabetis perficiebat cantharidibus, vbi remedia roborantia et adstringentia nullam opem adferebant. Nempe suspicaba-

G 2

tur

g) Beobachtungen und Erfahrungen. Gotha 1777. p. 147.

h) Praefatio p. III. et in tractato ipso p. 6. 98. 106. 113. 116. 122. 12°

tur ille paralytici quidpiam nervis systematis vrinosi hoc in morbo subesse. Praebuit itaque tincturae cantharidum guttas decem cum aquae quantitate, sufficiente bis quotidie, tanto cum successu, ut ante quartum diem morbus remiserit. Adauxit igitur medicamento dosin ad guttas viginti, immo denique ad triginta, simulque aegrotum emulsione amygdalina et gummi arabico uti iussit. Quo factum est, ut is in dies viribus incretceret, vrinaeque quantitas, color et sapor sensim euaderent secundum naturam. Duo etiam alia exempla addit *Cl. BRISBANE*, ubi cantharidum efficacia minus certa fuit. Vnum praebat aegrotus, qui sabulo renum et diabete obnoxius leuamen quidem a tinctura cantharidum sentiebat, morae tamen pertaesus plenam curationem non exspectabat. Alterum suppeditabat femina, variis neruorum malis obnoxia, quae per aliquot menses magnam lotii limpidi copiam reddebat, quam quidem tinctura cantharidum, sed cum aliis simul antihysteriis usurpata, multum imminuit. Hic autem diabetes forsan morbi hysterici symptoma fuit, quod vsui antihysteriicorum facile cedere poterat. *i)* Primus qui cantharides contra diabeten in vsu vocauit, fuisse videtur *T. MORGAN*. *k)* Ille e cantharidum Vncia dimidia et Elixiri Vitrioli Libra vna tincturam parauit, cuius guttas XV. vsque ad XXX. bis terue quotidie pro dosi exhibuit.

Laxitas vasorum vrialium praecipuam diabetis causam constituere videtur, ita tamen, ut stimulus interdum simul adsit, qui humores totius corporis versus renes laxos alliciat. Adstringentia et roborantia certissima sunt remedia hanc renum laxitatem corrigendi, diarrhaeamque illam renalem sistendi. Interdum tamen nervis et vasis renum status paralyticus atque atonia inducitur, qua de causa sanguinis laticem nimis prompte excipi, indeque diabeten oriri posse, omnes affirmant. Medicamenta adstringentia eiusmodi in casu non tantam promittunt utilitatem, quam neruina et stimulantia. Iam similiter hic cantharides paralytin vasorum renalium stimulo suo sanare, ac in ischuria vesicali paralytica muscularibus vesicae fibris tonum suum restituere videntur. Sed et in hoc morbo nunquam cantharides vsurpari debent, si quidem stimulus causam morbi occasionalem constituat. Facilius enim vsu cantha-

i) Select. cases in the practice of Medecine. Lond. 1772. p. 5 sequ.

k) THOM. MORGAN Mechanical practice of Physik, Lond. 1715. p. 354.

tharidum vis eius stimuli augetur quam minuitur. Cum etiam difficillimum sit discernere, simplexne vasorum renalium laxitas, an simul paralytici quid adsit, optime medicus aegroto consulat, si huic vna cum cantharidibus alia adstringentia et roborantia remedia praebeat.

In Gonorrhoea.

§. XXVIII.

Circumforanei etsi Gonorrhoeam specificis, quae dicuntur, celerime se sanaturos audacter profiteantur, non eo tamen imprudentiae procedunt, ut in stadio gonorrhoeae inflammatorio cantharidibus utantur. Methodum antiphlogisticum hic vnicuique conducere, omniaque remedia irritantia et obstruentia esse vitanda omnes auctores statuunt. At contra stillicidium materiae mucosae, quod tragicae illius scenae finem constituit et a laxitate, in vrethrae membranis remanente, nascitur, cantharides saepius non sine fructu usurpatae fuere. Difficillimae interdum curationis est stillicidium illud mucosam et subinde ne efficacissimis quidem remediis roborantibus cedit. Prudens cantharidum usus, si aliis remediis adiungatur, hic fortassis efficax erit, cum saltem aliorum remedium actionem intendere et versus partes laesas magis dirigere possit. Forte etiam, ut *III. CULLEN* 1) putat, inflammationem in partibus laevis excitando, cantharides hunc morbum sanant, eodemque modo aduersus fluorem album utiles esse possunt. THOM. BARTHOLINVS litteras M. I. MATHIADIS, *Medici Lugduno-Bataui*, ad se datas exhibet, quibus ille refert, quendam illius urbis doctorem, gonorrhoeam virulentam feliciter curare solere solis cantharidibus, quas vino *Rhenano* maceret, infusionemque alio liquore temperatam propinet. Sed cum initio non sine summo aegroti cruciatu et vesicae exulceratione curationem absolueret, miscuit tandem cum oleo amygdalarum dulcium, Syrupo *Fernelii*, succoque thapsi barbatae: et intra triduum beneficio copiosae urinae malum prorsus cessauit. m) Infusum cantharidum vinosum se in gonorrhoea virulenta felici cum successu saepius adhibuisse, nec vnquam cruciatum vel exulcerationem vesicae inde in aegroto obser-

G 3

vasse,

1) Lectures on the materia medica. p. 318.

m) Epist. medicinales Cent. IV. Epist. LIII.

vasse, si modo legitime esset praeparatum, testatur TH. BARTHOLINVS. n) Cantharides cum oleo therebinthinae et spiritu vini digestas ad profluuii seminalis maligni exstirpationem imprimis facere auctor est STEPH. BLANCARD. o) In curatione gonorrhoeae bonum tincturae cum cantharidibus compositae effectum se expertum esse scribit M. LISTER. p) Ceu extremum inueteratae gonorrhoeae virulentae remedium P. HERMANN praedicat infusum cantharidum vinosum. q) BOCCONE memorat curandae gonorrhoeae methodum in India orientali solemnem. Sumunt ibi florum hyperici Man. vnum et oculorum cancerorum Vnciam dimidiam, coquuntque duobus vini sextariis. Cum hoc vino commiscunt tincturam cantharidum spirituosam, paullumque huius mixturae interne exhibent. r) GROENEVELT commendat eundem in finem tincturam ex cantharidum Vncia vna et spiritus nitri fortissimi Vnc. duabus paratam, cui, extractione peracta, Spiritus Vini Vnc. quatuor affundantur et cum ea digerantur et colentur. Dosis est guttarum XII. XL. R. MEAD contra humoris mucosi destillationem, quae gonorrhoeam interdum excipit, et balsamicis plerumque non cedit, sequentem tincturam confecit: Rec. Rhabarb. Drachm. tres, gummi guaiaci sesquidrachmam, laccae Dr. vnam, cantharidum contusarum Dr. duas, coccinellae semidrachmam, infunde spiritus vini rectificati sesquidrachmam et cola. Hanc tincturam semper efficacissimam expertus est *Vir Ill.* Guttae autem XXX vsque ad L (tot scilicet quot sine vrinae difficultatis metu ferri poterunt) mane et hora decubitus ex aquae tepesactae haustulo assumuntur. s) In *Collectaneis chymicis Leydensibus* t) nephriticum et lithontripticum exhibetur remedium ex cantharidibus, spiritu nitri et spiritu vini paratum, quod simul gonorrhoeae, podagrae, arthritidi vagae et ictero medetur. *Ill.* WERLHOFFVS Cantharidum vsum per saepe in gonorrhoea pertinaci

n) l. c. Epist. L. IV. et Hist. anatom. et medic. Cent. V. Hist. 82.

o) Chirurg. Lib. III. Cap. 35.

p) Exercitationes medicae p. 83. 84.

q) Cynosura Mat. Med. p. 56.

r) Museo di Fisica Obs. 23. et Eph. N. C. D. I. A. I. p. 297.

s) Monita et praecepta medica, Lips. 1759. p. 143.

t) p. 119.

naci tuto et cum fructu exploravit. Dedit in substantia granum vnum vsque ad tria, cum ossis sepiae Drachma: et, pro efficaciae obseruatae ratione, continuauit ad plures dies: minorique id molestia fieri animad-vertit, quam si de BARTHOLINI, LISTERI aliorumque more, et ipso feliciter ab se tentato, infusio vino facta vsurpetur. Sublata antea inflammatione, correctis humoribus, imminuta plenitudine, et factis ex methodo reuulsionibus, cantharides in gonorrhoea adhibuit *Vir ille Ill. u)* Attamen ASTRUC cantharides aduersus gonorrhoeam, vel minima dosi, siue in substantia, siue in infuso, interna exhibitas, non tam infidum, quam adperite perniciosum perhibet remedium.

Vis Cantharidum Aphrodisiaca

§. XXIX.

Frequenter cantharides eo consilio interius vsurpatae fuerunt, vt homini veneris excessu aut senectute iam exhausto, novos stimulos adde-
rent ad res venereas vltius exercendas. Subinde etiam laudabili scopo, cauteque a medicis exhibitae sunt homini corporis non effoeti; sed ob feri et viscidae pituitae abundantiam languentis. Vim partes generationi inseruientes stimulandi cantharidibus inesse, iam saepius dixi, amatoriam-
que vim non aliter, quam ita exserunt, vt orgasmum quendam stimu-
lumue in partibus veneri sacris excitent. Boni quidem seminis quanti-
tas augeri illis non videatur. Quapropter nisi simul adsint succi lauda-
biles ex quibus inseruientia generationi organa, cantharidum vsu stimu-
lata, semen praeparare possint, exhausto omni semine stimuloque per-
durante sanguinem excerni necesse est. Quod si nimia cantharidum dosis
adhibita fuit, stimulusque adhuc diu perdurat, vita in periculo versatur,
idque tam ob summam illarum partium inflammationem, quam ob con-
tinuam sanguinis eiaculationem. Vnde moriuntur interdum citius sti-
mulati, quam satiuntur. Cuius quidem rei duo horrenda refert exem-
pla IOB à MECKRE'N. Vir quidam febre quartana laborans, consi-
lio vetulae remedium, cui cantharidum Drachmae duae inerant, cum
sumsisset, ita in venerem exarsit, vt vxor eius iuraret, se binocitii spatio
octua-

u) Opera p. 699.

octuagies septies ab eo in vitam fuisse. Tandemque ipse e vita excessit. Alius eadem satyriasi, a simili medicamento, contra febrem tertianam praebito exorta, correptus, uxorem suam, de praepostera libidine mariti exoptulantem, quadragies vna nocte frequentavit. Mane mortuus, hiantem ore iacens, membroque gangraena correptus inueniebatur. x) Fides sit penes auctores. Porro iuuenis quidam, qui post ingestas cantharidum drachmas duas cum scinco marino et radice Satyr. mixtas, insatiabili coeundi desiderio vexabatur, deficiente semine, sanguinem usque ad diem XI, quo moriebatur, profudit. y) *Bononiae* z) adolescens cantharides, iusculo inditas, capiebat ne in conflictu veneris succumberet et exinde loco illecebrarum ad coitum, per univ. sum corpus punctioibus vellicabatur, cedrinaeque picis sapore, amen. tia, animi deliquiis, vertigine aliisque permultis symptomatibus de. leteriis, difficulter admodum profligandis, cruciabatur. *Paraeus* casum Abbatis, eiusdemque egregii scortatoris narrat, qui cum ad irritandam venerem cantharidum pulverem ingestisset, misere pereundo petulantiae ac libidinis poenas luit. a) Viduus sexagenarius ducta mediae aetatis uxore, ut se virum ostenderet, cantharides syrupo mixtas sumebat. Vxori dein accubans tentigine primum, infano paullo post pruritu corripitur, mox vertigine capitis affectus parum cohaerentia infelix amator loquitur. Sub auroram sanguinem mingebat purum stranguriaque non toleranda lancina. batur. Variis tamen remediis, tam externis, quam internis, sanitati re. stitutus fuit. b)

Moderate cantharides ad stimulum venereum excitandum esse adhi. bendas, funesta haec exempla satis probant. Melius forsitan foret, eas nun. quam hunc ad finem adhibere. Exstant tamen auctores, qui eas aliquando contra impotentiam admittant. Sic apud *Mynsichtum* formulam cantha. rides continentem inuenimus, quam ille venerem sopitam mirabiliter exci. tare

x) *Obseru. Med. Chirurg. Cap. XXXIV.*

y) *Ephem. N. Curj. D I. A. IX. et X. Obs. 148. Similia exempla v. Dec. I. A. IX. Obs. 34. Dec. III. A. VII. Obs. 236. SALMVTHI Obseru. Cent III. Obs. 23. FORESTI Lib. XXIV. Obs. 7. SCHEN. KII Liber VII. de venenis animalium. Obs. 39.*

z) *LANGIV Epist. medic. Lib. I. Epist. 47.*

a) *Praxis Lib XX C. 28.*

b) *HENR. AB HEER Obseruat. medicae L. B. 1785. 12. Obs. IX.*

tare et irritare scribit. Species diaueneris, quas ingrediuntur cantharides, moschum, Ambram et oleum destill. Macis alio loco describit idem Auctor. *c)* FELIX PLATERVS contra impotentiam sequens habet: Sem. eruc. Vnc. dimid. Piper. Dr. i. Zingib. Cinam. ana Dr. dimid. Borac. Dr. vnam et dimid. caudarnm Stinci Dr. dim. Cantharidum No. VI. Fiat pulvis subtilissimus, cui adde sachari albi Vnc. vnam. Dosis est Dr. vnus et dimid. Cum lacte cubitum iturus sumat. Cum successu fuit vsurpatum. *d)* Prostat etiam electuarium magnanimitatis ZWELFERI, quod cum radice Satyrii, confectioe alkermes etc. etiam cantharides recipit. Prae ceteris omnibus aphrodisiacis G. W. WEDEL Essentiam ex confectiois alkermes Vncia vna, Chocolad. Ind. Vncis tribus, cantharidum scrupulo vno cum Spiritu Magnanimitatis factam, saepius adhibuit. Prouida tamen cura, ait, opus esse, ne quid nimis *e)*. *Aethiopes* ad excitandum stimulum venereum non sine successu vtuntur tinctura quadam cantharidum, quam magno satis pretio emunt *f)*.

APPENDICVLA.

§. XXX.

Plurimorum auctorum, de interno cantharidum aduersus varios morbos vsu, obseruationibus ea, qua potui, diligentia, haecenus relatis, non possum non pauca adhuc addere. Ex HIPPOCRATE cognoscimus ipsum aduersus eum morbum regium, qui ex temulentia, et rigore, hyemis tempore enato, oritur, et in quo humidum sub cute concrefcit, cantharides, cum vino albo et melle mistas, praebuisse *g)*. Ob nimis laxum partium solidarum statum, humorumque visciditatem, fortiori hoc medicamine stimulante illo et vel maxime diuretico, ad eius morbi sanationem utebatur. Multis sane in morbis, quibus vulgo non adhibentur, efficacif-

c) Armament. Med. chym. S. VIII. et V.

d) Obseruat. Lib. I. p. 239.

e) Amoenitates Mat. med. p. 480 et 484.

f) Cl. FORSTEN Diss. cit. p. 132.

g) De internis affectionibus. p. 552. Edit. FOESII.

cissimum remedium praestarent cantharides recte usurpatae. Mihi etiam videntur Vesicatoria, aduersus varios morbos insigniter commendata, ideo in primis laudem meruisse, quia pars eorum efficax cutis poros intrat, sicque cum massa humorum communicata egregios plane effectus edit. Quanto igitur certius sanaremus morbos, tales inprimis, qui ex paralytico neruorum statu oriuntur, si externo cantharidum vsui substitueremus internum? Saepissime *Dr. BRISBANE* tincturam cantharidum apprime vtilem comperit in affectionibus paralyticis, hydrope, vrinae suppressione a causa spasmodica; in asthma item spasmodico et morbo hysterico. Sic eandem laudat tanquam medicamentum cardiacum, si naturae vires defecerint: idemque cantharides hic non minorem quodammodo, quam opium vtilitatem praestare ait *h)*. In febre lenta nervosa (slow continued nervous feuer) tincturam cantharidum, vna cum spiritu Mindereri, Sale C. C. volatili, Croco et Camphora adhibitam, valde extollit *Dr. HILLARY i)*. Inter remedia stimulantia, quae vires naturae in febre putrida nervosa excitare valeant, *Experientiff. CHALMERS* etiam tincturam cantharidum saepius adhibuit. Optime, vt putat, atonia vasorum hoc remedio corrigitur, restituiturque vis eorum contractilis, qua absente, humorum dissolutio et colliquatiuae omnis generis excretiones oriantur necesse est. *k)* Idem *Vir Cl.* in secundo stadio peripneumoniae nothae siue catharrhalis, si vitae vires langueant, et pulmones materia viscida infarcti remedia stimulantia et resoluentia desiderent, cantharides laudat. Et si in substantia praebeantur, granum dimidium qualibet hora dari praecipit; sin minus, cum aliis remediis tincturam cantharidum exhiberi iubet. *l)* Denique *Cl. FORSTEN m)* duo adfert exempla, vbi tinctura cantharidum contra conulsiones, a magna quantitate Laudani opii ortas, itemque contra maniam profuit.

h) Select. cases p. 13.

i) Observations on the diseases in the Island of *Barbadoes*. Lond. 1759. p. 39.

k) An account on the weather and diseases of *South-Carolina*. Lond. 1776. Tom. I. p. 152.

l) l. c. T. II. p. 114. 115.

m) Diff. cit. p. 126.

J H E S E S.

I.

Omnia sympathia inter varias C. H. partes, sensorio communi siue cerebro, ex quo omnes nerui oriuntur, soli videtur tribuenda.

II.

Menstrua muliebria ex sola oriuntur plethora particulari et periodica uteri et adiacentium partium.

III.

In Diarrhoea biliosa caute vomitoria propinanda sunt.

IV.

In Hydrope venae sectionem aliquando utilissimam esse, statuo.

V.

Diabetis causam proximam in renum laxitate quaerendam esse, puto.

VI.

Hydrophobia prophylaxi auerti nequit, nisi longa vulneratae partis suppuratione.

VII.

VII.

*Cauterisatio vulneris propterea maxime Hydrophobiam auer-
tit, quod spasmos ac inflammationem, in vulnere excitans, veneni
actionem in Systema Nervosum impedit.*

VIII.

*Carnes animalium cibus a vegetabili regno petitis in victu prae-
ferendas esse censeo.*

IX.

Anne infantibus debilibus atque infirmis variolae potius inserendae?

X.

*Adamas siue physice, siue chemice consideratus, proprium lapi-
dum genus constituit, a reliquis gemmis diuersum.*

XI.

*Omnes verae gemmae maiorem eius terrae, quae ab alumine
dicitur, quam quidem siliceae continent portionem, falso igitur siliceis
adscriptae.*
